

DIASPORA ORTODOXĂ PE AGENDA SECRETARIATULUI
PENTRU PREGĂTIREA SF. ȘI MARELUI SINOD ORTODOX

CONGRESUL CANONIȘTILOR

cu tema:

**Criterii pentru elaborarea unui Regulament
de funcționare a Adunărilor Episcopale
a Diasporei Ortodoxe**

Începute în 1980, concretizând inițiative mai vechi, printre care, printre cele dintâi, dacă nu chiar cea dintâi, și din partea Bisericii Ortodoxe Române (1925), eforturile pentru organizarea și convocarea unui Sfânt și Mare Sinod Ortodox par a se apropia de final. Să reamintim că acesta e, deocamdată, numele acceptat de Biserici, pentru a nu-l numi de-a dreptul „Al VIII-lea Sinod ecumenic”, cum au sugerat unii. Dialogurile în curs între marile confesiuni creștine, ca și cu familiile de Biserici ortodoxe ne-calcedoniene (copti, armeni, sirieni etc.) îndrumază spre oarecare prudență în ceea ce privește denumirea Sinodului. Poate că, finalmente, chiar Sinodul, când va avea loc, își va atribui denumirea definitivă, aceea cu care va intra în istorie.

În vederea pregătirii acestui Sinod, au avut loc până acum trei Conferințe panortodoxe preconciliare. Toate la Chambesey, în Elveția. Următoarea, cea de-a patra, s-a dovedit a avea nevoie de mai multe Conferințe pregătitoare (până acum trei și probabil va mai fi nevoie de una). Temele pentru a IV-a Conferință preconciliară vor fi:

1. Diaspora ortodoxă.
2. Autocofalia și modul ei de proclamare.
3. Autonomia și modul ei de proclamare.
4. Dipticele.

Problema Diasporei a fost discutată la Chambesey de către Comisia interortodoxă pregătitoare, între 10—17 noiembrie 1990 și apoi între 7—13 noiembrie 1993. La cea din urmă s-au fixat cele opt regiuni în care vor fi organizate Adunări episcopale, într-o primă etapă:

1. America de Nord și America Centrală
2. America de Sud
3. Australia
4. Marea Britanie
5. Franța
6. Belgia și Olanda
7. Austria și Italia
8. Germania.

Delegații unor Biserici Ortodoxe au cerut să fie nominalizate și alte Adunări episcopale. Spre exemplu, Elveția, Spania, Țările Nordice n-au intrat în componența nici unei Adunări episcopale. Este și motivul pentru care în textul adoptat la Chambesey în 7—13 nov. 1993, la cererea expresă și insistență a delegatului Bisericii Ortodoxe Române (Mitropolitul Antonie) s-a introdus la punctul 1 precizarea: „Episcopii din Diaspora, care rezidează în Diaspora și au parohii în mai multe regiuni (fără n.n.), vor fi membri ai Adunărilor episcopale din aceste regiuni și vor continua să-și exercite jurisdicția asupra parohiilor deja existente care încă nu sunt incluse într-una din regiunile menționate mai sus”.

Era cazul cu parohiile noastre românești din Elveția, Spania, Suedia, ca și cele din Ierusalim, Noua Zeelandă, Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria. Unele vor rămâne așadar sub jurisdicția canonică a Mitropolitului român pentru Europa Centrală și a Arhiepiscopiei române pentru Europa Occidentală (acum având drept locum-tenens pe Mitropolitul Europei Centrale, Serafim), iar altele vor depinde direct de

București sau de unele eparhii din țară (Timișoara pentru Vicariatul din Serbia, și Aradul pentru Vicariatul din Ungaria).

Cât de necesare au fost aceste precizări, se va vedea în viitor când se va încerca scoaterea Diasporei de sub jurisdicția Bisericii-mame, și trecerea lor sub jurisdicția Constantinopolului, înainte de a se organiza în Biserici naționale ortodoxe autocefale, în teritoriile în care există în diferitele părți ale lumii. Bisericele Ortodoxe interpretează în c. ip. dicit Canoanele 34 apostolic și 28 al Sinodului IV ecumenic (451). Biserica Constantinopolului crede că toate Bisericele Diasporei trebuie să fie sub jurisdicția sa, pe când celelalte Biserici spun că aceste canoane se referă la situații specifice vremurilor de atunci și că, astăzi, aceste Biserici trebuie să depindă de Bisericele lor-mame, ca Bisericele ale unui neam. Iată textul canonului 34 apostolic:

„Episcopii fiecăruia neam se cuvine a cunoaște pe primul dintre dânșii și a-l socoti de șef și nimic să nu facă de prisos. Iar ei să facă numai câte se cuvîn episcopiei și satelor de sub dansa, însă nici cel mai mare să nu facă ceva fără consimțământul tuturor, căci așa va fi o unitate și se va slăvi Dumnezeu, prin Domnul, întru Sfântul Duh: Tatăl și Fiul și Sfântul Duh”.

Ceea ce e limpede aici, e că episcopii fiecăruia neam trebuie să se afle sub jurisdicția celui mai mare dintre dânșii, nu a vreunui străin!

Se mai invocă de către Biserica Constantinopolului Canonul 28 al Sinodului IV ecumenic (451).

Iată și textul acestui canon:

„Pretutindeni urmând hotărârilor sfinților Părinți și canonul cel de curând citit al celor 150 de episcopi iubitori de Dumnezeu, cari s-au adunat în zilele fericitului întru pomenire marelui Teodosie, al celui ce s-a făcut împărat cetății împărătești a lui Constantin, Roma Nouă, cunoscând, tot astfel hotărâmi și noi în privința unității preasfintei biserici, a acestui Constantinopol, Roma Nouă; deoarece scaunul Romei cel vechi, stăpâna acea cetate, sfinții Părinți au dat ei înfățișarea după cum se cuvenea. Prea iubitorii de Dumnezeu episcopi în număr de 150, fiind influențați de aceeași însemnătate, au dat înfățișarea scaunului sfânt al Romei celei nouă, judecând cu drept cuvânt, că cetatea ce s-a cins it cu împărăție și cu sfat împărătesc, să dobândească și onoarea deopotrivă cu Roma veche și-n afacerile bisericesti, mărindu-se ca aceea și socotindu-se a doua. Hirotoniile mitropoliților pontici din Asia, Tracia, cum și ale episcopilor din locurile barbare de sub ocărmuirea mai sus zise, să se facă de la preasfântul scaun al preasfintei biserici din Constantinopol, adică, fiecare mitropolit mai sus amintit, împreună cu episcopii eparhiei, hirotonisind pe episcopii eparhiei, după cum învață sfințele canoane. Iar arhiepiscopul Constantinopolului, hirotonisind mitropoliții de sub con-

(Continuare în pag. a 6-a)

Dr. Antonie Plămădeală
Mitropolitul Ardealului**FILANTROPIA -
dimensiune psihologică umană**

Din iubire față de om s-a înfăptuit, de-a lungul istoriei, opera filantropică obiectivată în acte și fapte caritabile, de binefacere, în acte și fapte de lansare, incurajare și susținere a talentelor prin mecenat, în trecut, prin sponsorizare, astăzi, în acte și fapte de creație. Opera filantropică poate fi considerată întreaga creație filosofică, teologică, artistică, științifică și tehnică. Iubirea față de om s-a obiectivat în filantropie caritativă și în filantropie culturală. În această ipostază filantropia este un fapt de conștiință a comunității umane.

Filantropia este o virtute general umană, morală, religioasă, o virtute creștină. Modelul suprem de filantrop este Dumnezeu, creatorul lumii și iubitorul de oameni. Dumnezeu a creat lumea pentru ca aici El să devină Om și pentru ca omul să devină Dumnezeu prin har (Paul Evdochimov, „Taina iubirii”, București, 1994, p. 65).

Sensurile etimologice ale cuvântului filantropie (fileo = a iubi; filo = iubitor; antropos = om; filantrop = iubitor al omului) reflectă bogăția conținutului lui: sentiment de umanitate — bunătațe, bunăvoință, mărinimie, clemență, caritate, binefacere în folosul celor neajutorați: generozitate, dăruire, sacrificiu.

Filantropul este iubitor de oameni, prieten devotat al oamenilor, făptuitor al Binelui social, creator de bunuri materiale și spirituale. Este omul darnic, mărinimos, generos, este binefăcător, caritabil și milos. Filantropul dăruie și se dăruiește. Filantropii sunt cei ce se dăruiesc oamenilor prin munca lor — preoți, medici, dascăli, prin creația lor, prin viața lor — eroi, martiri.

Filantropia este o dimensiune a psihologiei umane; este, înainte de toate, o stare de spirit creată prin armonia dorințelor, gândurilor, intențiilor și acțiunilor pentru făptuirea Binelui. În conduita social-umană cu dimensiunea sa filantropică se interconstruiează facultățile psihice afective, cognitive, atitudinale, motivaționale, voliționale. Dorința im-

(Continuare în pag. a 2-a)

Conf. univ. dr. Elena Macavei

**Atitudinea creștinului
față de natură**

Afându-se adesea în mijlocul naturii și admirând-o, Mântuitorul oferă imaginea ei spre a putea înțelege tainele împărăției lui Dumnezeu, ca și învățămintele care vorbesc despre bunătațe și purtarea de grijă pe care o are Dumnezeu față de oameni. Așa și noi, „luând aminte” la criniile câmpului și păsările cerului, la sămânța roditoare, ca și la pământul care o primește, la iarba verde care apoi se usucă, la frumusețea lanurilor aurite, la mările întinse și la liniștea muntelui, la grădinile înmiresmate și umbroase, la pomii roditori, sau la cei uscați, să vedem care trebuie să fie atitudinea creștinului față de natură.

Deschizând Sfânta Scriptură, încă de la început aflăm că omul ca și coroană a creației avea calitatea de a „stăpâni pământul”. Adică, întreaga creație a fost adusă la existență spre folosul lui, spre a-i asigura buna desfășurare a vieții. Omul era într-o relație de armonie cu creația, fiindcă ea îi era supusă în aceeași armonie, pace și liniște, spre bucuria vieții lui. Pe de altă parte, fiind creat „din pământ”, ființa lui biologică (trupească) prezintă substanța comună a întregii creații, stabilind în felul acesta o unitate și o interdependență cu firea inconjurătoare. Astfel, omul nu poate trăi, nu poate exista ca ființă biologică în afara naturii. Din natură își ia hrana, îmbrăcăminte și locuința, ea exercitând în același timp și o mare influență asupra vieții și sănătății omului. E suficient să ne gândim la schimbarea temperaturii, a anotimpurilor, a cerului cu nori sau a cerului senin, la venirea toamnei cu ploile persistente și melancolice, sau a primăverii cu optimismul și asteniile ei, sau chiar și numai a influențelor de microclimat... La fel și schimbările astrelor acționează asupra vieții omului, precum influența exploziilor și radiațiilor solare, sau fazele de lună plină asupra unor stări malade cum sunt lunaticii și epilepticii.

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot prof. Sorin Cosma

**Sf. Ioan Damaschinul, A treia omilie la Adormirea Maicii
Domnului, S. C. nr. 80, III, 1-2
(traducere)**

Dorul celor care strălucesc de dragoste pentru un obiect este să aibă numele lui totdeauna pe gură și să-l reprezinte ziua și noaptea. Nimic nu mi se va putea deci, reproșa dacă după cele două (omilii, n.n.) precedente eu voi rosti acest al treilea panegiric pentru Maica Dumnezeuului meu, ca o ofrandă în cinstea plecării sale: nu pentru a-i face o plăcere, ci pentru a servi, mie însumi și vouă aici prezenți, dumnezeiască și sfântă adunare, o hrană folositoare sufletelor și mântuirii noastre! Căci ea nu are nevoie de elogiile noastre, ci noi avem nevoie de slava care vine de la ea. Ființa care este slăvită, ce slavă mai poate ea să primească? Sursa luminii, cum ar fi luminată? Dar aceasta făcând, pentru noi înșine împletim o cunună. „Eu sunt viu, zice Domnul, și Eu voi preamări pe cei ce Mă preamăresc”.

Fără îndoială vinul este bun, este o băutură delicioasă, și pâinea un aliment hrănitor: unul veselște, celălalt întărește inima omului. Dar ce este mai delicat decât Maica Domnului meu? Ea a captivat sufletul meu, ea împărătește peste limba mea, ziua și noaptea enfașându-se în mine prezentă. Ea, Maica Cuvântului, imi spune despre ce să vorbesc. Flica unei mame sterile, ea face fecunde sufletele sterile. Iată-o pe aceea a cărei sfântă și dumnezeiască strămutare o sărbătorim astăzi.

Hristos a atras la Sine pe Mama Sa. Să fugim deci, și să ne urcăm în muntele sfânt! După ce am depășit imaginile vieții prezente și ale materiei și penetrați de raza divină și incomprehensibilă, odată fixați în lumina lui Dumnezeu, să sărbătorim puterea infinită. Prin ce mister, Cel care din înălțimea suprasensibilă, imaterială și transcendentă, a coborât, fără să părăsească sânul Tatălui, în sânul fecioarei, pentru a se concepe și întrupa; Cel care parcurgând suferințele merge de bunăvoie la moarte, și care, cu trupul Său născut din pământ, câștigând prin moartea Sa nemurirea, S-a întors la Tatăl; Prin ce mister a luat Tatăl

său pe Mama Sa după Trup? Ea care a fost într-adevăr un cer pe pământ, cum a ridicat-o până la pământul cerului?

Cea care a fost unirea cerului și pământului a urcat la cer.

Astăzi, scara duhovnicească și vie, prin care Cel Preaînalt a coborât pentru a se face văzut și să vorbească cu oamenii, este, prin treapta morții, înălțată de pe pământ la cer.

Astăzi masa pământească, care, fără să fi cunoscut căsătoria, a purtat pâinea cerească a vieții și scânteia Divinității, de pe pământ a fost ridicată la ceruri; și pentru poarta răsăritului, pentru poarta lui Dumnezeu, porțile cerului s-au deschis.

Astăzi, de la Ierusalimul terestru la cetatea locuită de Dumnezeu, la „Ierusalimul cel de sus” este adusă cea care a conceput ca primul său născut și unicul fiu pe Cel Întâi Născut dintre creaturi și Fiul Unic al Tatălui, vine să locuiască în „Biserica întărilor născuți”; corabia Domnului vie și duhovnicească este transferată la odihna Fiului său.

Porțile Paradisului se deschid pentru a primi pământul făcător de Dumnezeu, unde creștea pomul vieții veșnice care a șters neascultarea Evei și moartea lui Adam. Hristos este cauza vieții universale care primește peștera adâncă, muntele nelucrat, de unde s-a rupt fără intervenție omească piatra care a umplut pământul.

Slava mormântului său. Cea care a fost patul nupțial unde s-a desăvârșit dumnezeiasca întrupare a Cuvântului a venit să se odihnească în mormântul plin de slavă ca într-o cămară de mire, și ea s-a ridicat de acolo până la locuința mirilor cerești, unde ea domnește în deplină lumină cu Fiul și Dumnezeuul ei, după ce a lăsat moștenire mormântul însuși ca un pat nupțial alora care rămân pe pământ. Un pat nupțial, acest mormânt? Da, și cel mai luminos dintre toate: aceasta nu

(Continuare în pag. a 6-a)

Trad. de Pr. drd. Aurel Pavel

Sfânta Liturghie - Marea Iubire (XIX)

TAINĂ ȘI COMUNIUNE

„Și ne izbăvește de cel rău” (Mt. 6, 13).

Fiind a șaptea cerere din rugăciunea TATAL NOSTRU și ultimul mărgăritar al acestei rugăciuni domnești, pe care ne-a dat-o Iisus, Fiul lui Dumnezeu, ne îngrijorăm la gândul că întregul traseu al vieții noastre este asaltat de cel rău, care mereu stă la pândă ca să atace, să corupă, să-l derapeze pe om din calea mântuirii și să-și găsească terenul pe care „să joace” și să-l stăpânească.

De aceea, Mântuitorul ne și îndeamnă zicând: „Privegheați dar în toată vremea rugându-vă ca să vă întăriți și să scăpați de toate acestea”. Să cerem mereu ajutorul Tatălui ceresc, ca fii ai Lui, „căci în El trăim și ne mișcăm și suntem... căci ai Lui neam suntem”.² Și într-adevăr, numai ajutorul lui Dumnezeu este hotărâtor, în toate împrejurările vieții noastre.

În unele traduceri mai vechi, ale Sfintei Scripturi,³ se zice: „Ci ne izbăvește de vicleanul, sau de cel viclean”. Sfântul Chiril al Ierusalimului zice că „dacă textul „nu ne dăruie pe noi în ispită” ar fi avut sensul de a nu fi ispitit, Domnul n-ar fi spus: „Ci ne izbăvește de cel viclean”. „Cel viclean” este diavolul potrivit; ne rugăm deci ca Domnul să ne izbăvească de diavol”.⁴ Așa că ambii termeni au același conținut, expresie a tot ceea ce dezaxează ordinea firească a vieții. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că „viclean este diavolul, măturăseși eu, dar e viclean, pentru sine însuși, nu pentru noi cei ce ne trezvim”.⁵ Cuvântul „viclean” exprimă o gamă largă de denaturări: „ipocrit, perfid, șiret, smecher, isteț, 2. Rău, crud, neîncredător, hain 3. Care-și calcă credința, necredincios, trădător, care nu crede în învățătura religiei creștine, păgân. Duh necurat, diavol, drac, hiclean”.⁵ Se înțelege, deci, că și „cel rău” și „cel viclean”, este același demon, duh al răzvrătirii și ne-

ascultării. Călcător al ordinii divine și cel dintâi care a părăsit lumina și a căutat întunericul. „Lucifer, arhanghelul, cu îngerii lui, alungați din cer și deveniți demoni întunecați... De atunci el poartă diferite numiri: „balaurul cel mare”, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și satana” (Lc. 10, 18), „belzebul, căpetenia demonilor” (Mt. 12, 24), sau „veliar”, „cel rău” și „cel viclean” (II Cor. VI, 15), sau „duhul cel rău” și „duhul necurat”.⁶ După cum se manifestă, are și numele: „tatăl minciunii” (In. 8, 44), „ingerul adâncului”, „Abaddon, Apollon” (Apoc. 9, 11), „împetrișatul”, „împelișatul”, „ducă-se în pietri seci”, „ucigă-l crucea” etc.

Firește că apariția răului în lume, n-a rămas o problemă indiferentă pentru om, ci de la început a antrenat atâtea minți luminate, care s-au frământat pentru a da un răspuns logic față de această proveniență.

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Nichifor Todor

1 Lc. 21, 36.

2 F. Ap. 17, 28.

3 Vezi: Noul Testament de la Bălgrad, al Mitropolitului Simeon Ștefan, 1648 și Biblia de la Sibiu, a Mitropolitului Andrei Șaguna, 1856—1858, la Ev. Mat. 6, 13.

4 Catehezele, partea a II-a — Cateheza Mistagogică, op. cit., p. 54—55.

5 Sfântul Ioan Gură de Aur: Omilii și Cuvântări I, trad. de Irineu Slătineanu, Părinți Orientali, p. 51.

6 Vezi: Dicționarul limbii române moderne, Ediția Academiei Române, București, 1958, p. 928.

7 Vezi: Pr. Dr. Ioan Mircea, Dicționar..., op. cit., p. 413.

CONVENȚIA EUROPEANĂ DE BIOETICĂ - STRASBURG**Demnitatea umană a embrionului**

Semnatarii acestui document se angajează să protejeze demnitatea, identitatea și integritatea ființei umane.

Afirmarea primatului intereselor ființei umane asupra intereselor sociale și științifice.

Orice intervenție medicală se va efectua cu consensul liber și informat al persoanei care se supune acesteia.

În cazul persoanelor care nu au capacitatea juridică de a exprima un consens sau care, chiar având-o, au o reducere temporară a capacității de înțelegere, pot fi practicate intervenții doar în beneficiul lor.

În caz de urgență, în imposibilitatea de a obține consensul, se poate recurge la o intervenție medicală în beneficiul individului implicat.

Este interzisă comercializarea părților corporale umane.

Respectul vieții private în sfera medicală.

Este interzisă a crea embrioni umani cu scopuri de cercetare.

(Extras)

Această temă, antică de altfel, a format obiectul dezbaterii Adunării de la Strasburg, de la începutul lunii februarie, întâlnind reprezentanți a 33 de Parlamente ale Europei. S-a adoptat un text,

care s-a dovedit a fi rezultatul unor regretabile compromisuri, câtă vreme Europa se prezintă ca o realitate eterogenă, atât pe plan religios cât și cultural și politic. Hotărârile adoptate vor trebui ratificate de fiecare țară în parte, pentru a putea deveni operative, ținând cont de aceleași criterii de eterogenitate. Bioetica a devenit deja o forță, de care să se țină seamă, dar poate ajunge și terenul unor confruntări ideologice. Calea dialogului și folosirea unor principii universal-valabile pot aduce servicii efective omului, amenințat azi de știința pe care el a creat-o.

Problema principală, care a suscitat discuții aprinse, a fost aceea a embrionilor umani; Adunarea de la Strasburg recunoaște unanim demnitatea umană a acestora: embrionii umani nu trebuie și nu pot fi comercializați, nici folosiți în alte scopuri. E interzisă „obținerea de embrioni umani doar pentru scopuri de cercetare”. Nu e drept, prin urmare e interzisă crearea de embrioni prin intermediul tehnicilor de fecundație artificială doar pentru scopul, nobil în sine, de a efectua cercetare științifică. Trebuie să se țină seama de un principiu fundamental: demnitatea unui singur embrion prevalează asupra utilității întregii colectivități.

A rămas însă problema așa-zisilor pre-embrioni.

(Continuare în pag. a 7-a)

Ierom. Drd. Juvenalie Ionașcu

(Urmare din pag. 1)

Cel dintâi răspuns ni l-a dat Cuvântul Sfintei Scripturi în El se află cheia tuturor problemelor vieții. Așa bunăoară, după ce s-au întors cei șaptezeci (și doi) de ucenici, dintr-o misiune de probă și-au raportat „cu bucurie, zicând: Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău”, Iisus le-a zis: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer”, iar Sfântul apostol Petru scria că „Dumnezeu n-a cruțat pe înșuși care au păcătuit, ci, legându-i cu legăturile întinericului în iad, i-a dat să fie păziți spre judecată”.

Scriitorii bisericești și Sfinții Părinți ai Bisericii, încă din primele veacuri ale Creștinismului, au abordat această cauză a originii și prezenței răului în lume, tot pe temeiul Sfintei Scripturi, lăsând niște repere de orientare pentru orice credincios care caută un răspuns spre mântuire. Astfel, Fericitul Augustin, el însuși fost victimă a răului, spune că pentru a putea explica originea răului, trebuie explicată mai întâi natura lui, pornind de la unele considerații asupra ființei. Și, autor al ființei este Dumnezeu, principiul absolut al bunătății și prin urmare orice ființă ieșită din mâinile Creatorului este bună. Dar „creatura este o ființă și un bine prin participare, nu prin esență. Numai Dumnezeu există prin esență”. Ca atare, toate sunt bune, dar și mutabile, pentru că sunt din nimic.⁹ Deci nu au o natură neschimbabilă, iar ființelor cerești și pământești, Dumnezeu le-a dat și libertatea.

Dumnezeu, care nu are nici început, nici sfârșit, fiind Alfa și Omega, El este viața, El este esența, El este cauza. El este totul în toate. „Toate prin El s-au făcut, și fără El, nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut”,¹⁰ spune Cuvântul Domnului, la Ziua Învierii. Altfel zis, El le-a „înviat” pe toate; le-a trezit din neființă, la ființă. Și, El fiind Bunătatea supremă, toate au fost făcute bune. „Și a privit Dumnezeu, toate câte a făcut și iată erau bune foarte”.¹¹ Sfântul Ioan Damaschinul, un mare doctrinar al credinței creștine, zăbăvind asupra creației lui Dumnezeu, inclusiv îngerii, scria că „Dintre aceste puteri îngeresti înainte stătătorul cetei terestre, căruia Dumnezeu i-a încredințat pământului, nu a fost făcut rău prin natură, ci a fost bun, a fost făcut pentru bine și nu avea de la Creator, nici cea mai mică urmă de răutate; cu toate acestea, n-a suferit luminarea și cinstea, pe care Creatorul i-a dăruit-o, ci prin voință liberă, s-a îndreptat de la starea sa naturală la o stare contra naturii sale și s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu, care l-a făcut, voind să se împotrivască Lui. El este cel dintâi care s-a depărtat de bine și a căzut în rău... Mulțimea nenumărată de îngeri așezați sub el s-a dezlipit, i-a urmat lui și a căzut împreună cu el. Așadar cu toate că erau de aceeași natură cu îngerii, totuși au devenit răi, inclinându-se de bunăvoie voința lor de la bine spre rău. Demonii n-au nici stăpânire, nici putere contra cuiva, decât numai dacă li se îngăduie de Dumnezeu, în scopul mântuirii (pentru încercarea credinței). Dar odată ce Dumnezeu le îngăduie, au putere, se schimbă, și iau forma pe care o vreau după fantezia lor”.¹²

Psihologic, analizând, cel căzut din rânduiala firii, nu-și mai are stare și liniște. Iar diavolul, ca primul căzut din rânduiala divină, cea dintru început, nu-și mai găsește liniștea. Mereu se angajează într-o lucrare haotică, distructivă. El nu poate nimic prin sine direct, ci caută un „teren” propice, în care se instalează și acționează. „Printre multiplele manifestări ale răului, se pot discerne trei aspecte simptomatice: parazitismul, impostura și parodia. Răutatea trăiește ca parazit pe făptura creată de Dumnezeu, formând o excrescență monstruoasă, o floare demonică. Impostor, el poartă la atributele divine, substituie egalitatea asemănării Veți fi la fel cu Dumnezeu. (Fac. 3, 5) egalii Lui. În sfârșit, înșelător, invidios, el parodiază pe Creator și construiește propria lui împărăție fără Dumnezeu”.¹³ De aceea, greșesc amar toți creștinii, care dintr-o prea răspândită uzanță și neseriată în gravitatea ei, folosesc „drăciul”, în mod conștient și chiar inconștient! Toți aceștia îl ajută pe „necuratul” să-și găsească „teren” și apoi știe „juda” ce are de făcut! „Răul este înstrăinarea de Dumnezeu... răul este lipsa binelui... și răutatea nu are o subzistență proprie... Omul poate ține în frâu răul și se poate izbăvi de el aproape în întregime... dar nu numai prin eforturile sale, ci prin eforturile sale ajutate de puterea lui Dumnezeu... Răul e violent nu în a zidi existența, ci în a o diminua și distruge”.¹⁴

Deci, diavolul ca exponent al răului este un neputincios feroce, care nu se poate declanșa prin sine decât dacă i se oferă un mediu, un suport. El este parazitul care se manifestă distructiv și haotic chiar, dar numai „pe un teren” capturat sau concesionat din slăbiciunea omului. De aici, pentru un astfel de teren, începe lupta omului cu răul, cu satana, care vrea cu orice preț să se infiltreze, să se instaleze! De aceea, lupta pe care și în care se angajează omul contra răului, trebuie să fie o luptă „cu nădejde”, fără compromisuri și fără concesii. Iar „cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă”.¹⁵ Imobilitatea, sub orice formă, îl dezarmează pe om și treptat devine „teren”, „domiciliu”, de care abuzează duhul răutății până la distrugere totală! Și omul să nu se joace cu răul cum nu trebuie să se joace cu focul! Apostolul, și mai mult, spune: „Nu răsplățiți nimănui răul cu rău”,¹⁶ pentru că „Dumnezeu voințe ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”.¹⁷

„Vicleanul”, ca stăpânitor peste puterile văduhului¹⁸ și stăpânitor al acestei lumi¹⁹ și al întinericului acestui veac²⁰ și păcătos²¹, de la început, ca tată al minciunii, s-a mințit mai întâi pe sine, și prefăcându-se în șarpe, se face cauză, prin ispitire a căderii primului om!²² fapt pentru care ajunge să fie blestemat de Dumnezeu.²³ Dar, nu-și dă astampăr, ci fiind îndrăzneț, s-a furișat printre îngerii lui Dumnezeu și după prima ispitire, acum cere voie să-l ispitească pe dreptul Iov.²⁴ Dar nu se potolește, ci, precum avea să spură mai târziu Sfântul apostol Petru că „diavolul umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită”,²⁵ ispitește și pe David.²⁶ Se furișează și se împotriveste marșului preot Iosua,²⁷ fapt pentru care, Domnul, îl ceartă îndoit.

Mai mult, după ce a cutezat în pustia Carantaniei, să-l ispitească și pe Domnul nostru Iisus Hristos,²⁸ îndrăznește să-l ceară pe apostoli ca „să-i ceară ca pe grâu”,²⁹ intrând în Iuda Iscarioteanul,³⁰ apoi intră în Anania și-l face să mintă, dosind din prețul țarinei.³¹

Iscusit în a se perverti, cel rău și viclean, „satana se preface în inger al luminii, (și) nu este deci mare lucru dacă și slujitorii lui iau chip de slujitori ai dreptății, al căror sfârșit va fi după faptele lor”.³²

Pe lângă o astfel de înșelătorie, știe să fie și

Sfânta Liturghie — Marea iubire

fioros, sălbatic, tiranizând firea omului impresurat, dar și temându-se, în același timp, de prezența lui Iisus Izbăvitorul. Astfel, e zguduitor cazul demonizării din ținutul Gadarenilor sau al Gherghesenilor, care este în fața Galiilei și care își avea locuința în morminte și nimeni nu putea să-l lege nici măcar în lanțuri, pentru că el putea lanțurile și obezile le sfărâma și nimeni nu putea să-l potolească. Dar, cu tot abuzul de tiranie pe care o declanșează asupra nenorocitului demonizat, despotul diavol știe de frică, cum zice Sfânta Scriptură: „Și demonii cred și se cutremură”.³² Cunoaște bine pe Iisus. „A alergat și s-a închinat Lui. Și strigând cu glas puternic a zis: Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu să nu mă chinuiești. Căci îi zicea (Iisus): „Jeși duh necurat din omul acesta”. Și Iisus, întrebându-l cum îi este numele, prin gura celui demonizat, răspunde diavolul: „Legiune este numele meu, căci suntem mulți” — Și-L roagă să-i trimită în turma de porci care pășteau în apropiere. „Și, le-a dat voie. Atunci, ieșind duhurile necurate (din om), au intrat în porci și turma s-a aruncat de pe țărmul înalt, în mare. Și erau ca la două mii și s-au înecat în mare”.³³

În relatarea Sfântului Evangelist Matei, se arată că demonizării, respectiv duhurile rele care i-au captivat, „au început să strige: Ce ai Tu, cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?”.³⁴ Duhul rău se teme de Judecată! Vicleanul este surprins în plină activitate și avea misiunea de-a destrăma ordinea și echilibrul vieții, tiranizând oameni slabi în credință. Era în propria-i lucrare, declanșată spre distrugere. Prezența lui Iisus l-a deranjat și el nu se poate întoarce fără „lisprava” răutății. De aceea, devine rugător fiindu-i teamă și de pedepsirea lui înainte de sfârșitul veacurilor.

Numărul lor, de „legheon”, echivala atunci cu un corp de armată, care era cam de 5000—6000 de ostași,³⁵ iar faptul că Sfinții Evangelisti Marcu și Luca, spre deosebire de Evangelistul Matei, vorbesc numai de un îndrăcit, se explică prin aceea, că numai unul din cei doi a cerut Domnului să-l lase să meargă cu El, relatarea biblică a celor trei, referindu-se la același caz, atât de dramatic, din latinea Gherghesenilor, unde diavolul, luând cu asalt, îndrăznește, capturează, terorizează pe bietul om, dar el însuși se teme și tremură văzând pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, pe care-L roagă să nu-l chinuiească înainte de vreme pentru că satana va plăti la sfârșitul veacurilor pentru tot răul făcut în lume.

Sigur Dumnezeu este Atotputernicul și cu ajutorul Lui numai se poate birui „vrăjmasul” și toată reaua încercare. De aceea, lupta omului trebuie să fie hotărâtă, pentru că numai astfel îi vine Dumnezeu, în ajutor. Sfântul Atanasie cel Mare zice că „de s-a abătut cineva spre demonii și s-a îngrozit de ei, îl vede pe El, Dumnezeu-Cuvântul, alungându-i pe aceia și înțelege că El (Dumnezeu) este Stăpânul lor”.³⁶ Dumnezeu este limanul, scăparea noastră. Este Tatăl nostru Cel iubitor care nu vrea să-i piardă pe fiii Săi. El așteaptă, să „pășim” spre El și de aceea cum zice Sf. Isaac Sirul: „Pe cei ce-i vede trândavi în a se hotărî și neputincioși în gânduri, îi războiește de la început cu tărie și ridică împotriva lor ispite grele și puternice, ca să-i facă să guste de la începutul drumului felurile răutății lui”.³⁷

Șovăiala în fața ispitelor, a tentațiilor de tot felul, nehotărârea și lipsa de acțiune fermă, neangajarea integrală într-o asemenea bătălie, atrage după sine lipsirea de orice asistență divină, cum zice Sfânta Scriptură: „O de ai fi rece sau fierbinte!... fiindcă ești caldcel — nici fierbinte, nici rece — am să te vărs din gura Mea”.³⁸ din ocrotirea Mea. De aceea, în clipa când omul simte că-i bate la ușa sufletului un gând vrăjmas, să tragă „zăvorul” și să se pregătească de luptă! Și atunci, când pornește hotărât să reziste, însemnându-se cu Sfânta Cruce, și „Dumnezeu, lucrează împreună cu omul — zice același Sfânt Isaac Sirul — și-l ajută arătându-i purtarea de grijă, după hotărârea omului cea pentru Dumnezeu și după îndreptarea lui spre ținta cea voită de Dumnezeu cu el. Pentru că nu poate diavolul să se apropie de om sau să-i aducă ispite, de nu se leneștește acesta și, nu îngăduie Dumnezeu sau nu-l prăsește, prin părerea de sine însuși, și prin mândrie, sau printr-un gând de idolație și prin împărțirea sufletului. Pe aceștia îl cere diavolul să-i ispitească... Pe cei care-i vede plini de bărbăție și puternici (firește, nu atât truștești, cât sufletește n.n.) și (cei) care scotocesc moartea ca nimic și ajung la mare răvnă și disprețuiesc viața în lume și în trup, și toate încercările, (pe aceștia n.n.) nu-i întâmpină diavolul... Și nu din lașitate face diavolul aceasta, ci pentru că se teme de puterea dumnezeiască ce-i învaluipe pe aceștia și care-l înfricoșează pe el”.³⁹

Într-adevăr, disciplina duhovnicească a privegherii omului, în tot locul și în toate împrejurările, constituie garanția prezenței lui Dumnezeu, în lupta omului cu ispitele, cu răul, cu vicleanul diavol. O asemenea disciplină consimțită și trăită, devine o „a doua natură” pentru omul care crede cu adevărat. Ea nu mai este atunci o povară, ci o „sete” și o „foame” după Dumnezeu. — Opusul acestei discipline duhovnicești, concretizat în „iubirea de plăcere și dragostea de tine sunt pricina părăsirii. Dar cel ce se înfrânează cu putere de la acestea nu e părăsit niciodată de ajutorul lui Dumnezeu”.⁴⁰ Un astfel de om simte că nu e singur în lupta pentru câștigarea Împărăției lui Dumnezeu. Dar, atunci „Când firea iese din rânduiala sa, e la fel de beată fie de vin, fie de poftă”.⁴¹ Poftele, patimile peste tot, sunt porțița de intrare a duhului rău, care stă la pândă să prindă momentul delăsării. De aceea, zice Sf. Isaac, în lucrarea sa că: „patimile sunt asemenea câinilor ce obignesc să stea în preajma măcelarilor și care fug la auzul unui cuvânt, dar dacă sunt luați în seamă, se năpustesc ca lei... Disprețuiește pofta (lovește-o, n.n.) cât timp e mică”.⁴² Mai târziu, „dacă crește”, nu mai prinde „bătaia”, ca și la copilul îndărătnic, nepedepsit la timp.

Și-s multe de tot, acele porțițe ale răului, pe care omul, în general, nu le bagă în seamă, le subestimează deși ele sunt ca și niște fisuri într-un baraj neglijat! E destul să fie una, că apa își face loc și te inundă. Și dacă nu o vindeci la timp, n-o tratezi cu atenție, nu vei mai putea stăpâni șuvoiul distrugător. „Dracii, cum zice Sfântul Ilarion — sunt netrupești și fără somn, și toată gria o au ca să se războiască cu noi și să ne piardă suflete, prin cuvânt, lucru și gând”.⁴³ Și ca netrupești, ei vor să se intrupeze, să prindă un locaș, un „sediu”. Și astfel, furișându-se sub forma diferitelor patimi, un adevărat ciorchine, o încrengătură de

rele îl capturează pe omul neatenț și neluptător. Zice Sfântul Ioan Damaschin că „toată răutatea și patimile necurate au fost născocite de demoni. Li s-a îngăduit să ispitească pe om, dar nu au putere să forțeze pe cineva”.⁴⁴ Unele din patimile care-l dărmă treptat pe om, în subtilitatea lor, au o tentă cu totul nesesezabilă, mergând până a fi socotită de omul mândru de sine, ca o normalitate. Pentru o mai deplină orientare și posibila lor stopare, e bine să știm de ce să ne ferim când ne rugăm: „Și ne izbăvește de cel rău, de cel viclean”. Și anume:

„Diavolul este îmbrăcat în haina patimilor, care sunt: desfrânarea, pofta, iubirea de argint, vobirea împotriva (clevetirea n.n.), mânia, pisma, slava deșartă, trufia. Acestea sunt ramurile răutății și multe altele asemănătoare, adică: neînfrânarea, împodobirea trupului (zice Sf. Apostol Pavel: „grija de trup să nu o faceți spre poftă” (Ro. 13, 14 n.n.), împrăștierea, lenevia, cuvintele glumețe, privirea cu nerușinare, iubirea de-a se lărgi, inconștiența, neluarea în seamă a judecării lui Dumnezeu, pizmuirea aproapelui, voința de-a plăcea oamenilor, mărturia mincinoasă, cunoașterea mincinoasă, lipsa de curaj, incapacitatea de-a suporta ceva aproapelui, neputința de-a suporta critica, iubirea slavei de la oameni, mai mult decât slava lui Dumnezeu, voința de-a-și arăta lucrarea spre a fi slăvit de oameni, iubirea mâncărilor plăcute, dorința de-a fi lăudat pentru cunoștință, de-a ațâța (pe alții), de-a-și afirma propria voință, de-a te socoti pe tine cuminte și bun, de-a vedea pe fratele ca prost și a-l disprețui. Aceștia sunt dracii pe care i-a trimis Hristos în turma de porci (Mt. 8, 31—32). Aceștia au originea în demonii și nu sunt prezente decât unde sunt prezenți ei, fiind susținute în oameni de ei”.⁴⁵

Făcând această succintă expunere, a unui număr de patimi — tot atâtea infiltrări ale „vicleanului” — număr redus doar la cea trezeci, să nu uităm că numărul lor e mult mai mare. Sfântul Petru Damaschin⁴⁶ arată vreo 298 de patimi, una mai deghizată decât alta, un adevărat roi al rețelilor de tot felul, care toate ciupeșc, până la destrămarea, din frumusețea originală a făpturii umane. Lupta cu ele și împotriva lor trebuie susținută, mereu cu gândul la Dumnezeu și la ajutorul Său, prin credință statornică, iubirea față de Dumnezeu și față de toți oamenii și prin multă răbdare. Cu asemenea armătură, tot răul poate fi smuls din ogorul sufletului, așa cum sunt smulse buruienile din stratul de flori al grădinii. În răspunsul pe care l-a dat Sfântul Varsanufie lui avva Ioan, spunea: „Să nu te moleșească pe tine mulțimea patimilor și nălucirile drăcești, crede că nu vor izbui nimic, tulburările și ispitele lor, ci mai vărtos îți vor sporii virtutea, dacă vom lua aminte cu grijă să stăruim în răbdare”.⁴⁷

Filantropia — dimensiune psihologică umană

(Urmare din pag. 1)

pulsionează făptuirea Binelui. Sentimentul creează starea sufletească de a făptui Binele. Gândirea și rațiunea oferă demersul logic și trasează strategia modulului de acțiune. Atitudinile de angajare și dăruire susțin modul de acțiune din convingere, cu motivație pozitivă puternică, stimulativă, cu înțuiția și voința de a iniția și finaliza ac.cele filantropice.

În conduita filantropică predomină componenta afectivă. Conștiința a activă ca ansamblu al energilor vitale, în sensul concepției lui Théodule Ribot, are mai multe niveluri. La un nivel elementar se manifestă dorința ca tendință lăuntrică de realizare a Binelui. Ea evoluează de la stadiul de impuls spontan instinctiv la cel de atitudine conștientizată stabilă. Dorința se asociază cu stările emoționale și cu sentimentele și se întemeiază pe acestea.

Conduita filantropică are ca fundament motivațional și atitudinal iubirea. Ca dar al sufletului, iubirea este dezinteresată, este obligativă, cum o numește Vasile Pavelcu, se oferă fără a aștepta recompensă. Izvorăște din generozitatea de a făptui Binele în plan cultural și caritativ, din solidaritate cu trebuințele omului, cu suferințele lui, pentru ameliorarea condiției umane. A iubi, spunea Antoine de Saint Exupéry, nu înseamnă a ne privi unul pe altul ci a privi împreună în aceeași direcție”, în direcția trebuințelor fundamentale umane. În sensul moralei creștine, iubirea este universală, sinceră și activă, exclude orice interes, preafătoare, artificial, exclude antipatiile personale și de rasă, aversiunile de orice fel. Iubirea nu este abstractă și teoretică, ea se exprimă în cuvânt calm și în fapte.

În filantropia caritativă iubirea se asociază cu compasiunea, cu mila. Valoarea fundamentală a moralei creștine, mila este aptitudinea de a recepta durerea cuiva, de a purta povara suferinței altora, este samariteism. Mila, scria Diaconul Nicolae în „Telegraful român” nr. 93/1944, este „iubire aplicată peste durerea aproapelui, e în mă înfrânt peste patul suferinței... e lacrimă coborâtă din cer pe pământ să înmoaie glia inimii secătuite, uscate de vânturile aspre ale răutății”. Mila ca dispoziție sufletească și ca sentiment își găsește expresia în acțiunea facerii de Bine sau milostenie pe care Vladimir Soloviov (în „Fundamentele spirituale ale vieții”, 1944) o plează la nivelul „evoluției supreme a socialității”; ea mijlocește actul de comunicare ca „relație pur morală, harică”.

În concepția creștină mila trebuie educată iar milostenia trebuie organizată prin Biserica, instituții de stat și private. Faptele milosteniei sunt: truștești: hrană, adăpost, îngrijire și suflă ești: a mângâia pe cei întristați, a erta pe cei ce greșesc, a-i învăța pe necredincioși dreapta credință, a îndemna pe păcătoși la pocăință. Atunci când mila se manifestă din slăbiciune, vanitate, frică, semnificația faptelor se depreciază. Moralistul francez La Rochefoucauld a surprins acest aspect: „Clemența ca varietate a milei se practică uneori din vanitate, altele din lene, adeseori din frică și aproape întodeuna din cele trei motive împreună”.

Valoarea morală a milosteniei creștine constă în aceea că poartă frumusețea unei virtuți, că înobilează pe cel ce o practică, că ne apropie de Dumnezeu.

Conduita filantropică intelectualizată este susținută de gândire și rațiune, de capacitatea de analiză a situațiilor, de evaluare a șanselor, de alegere a alternativelor, de inițiere și finalizare a faptelor. Intuiția, datorită capacității de acțiune din instinct, permite sesizarea utilității unui fapt cultural sau caritativ, orientarea spre soluții de intervenție rapidă și oportună.

Conduita filantropică are ca motivație pozitivă iubirea, generozitatea, dorința de a face bine, com-

În situații de criză și spirituală și de altă natură, când omul este confruntat cu atâtea neprivăzute, care-l asaltează și-l pot dezaxa din orientarea lui spre mântuire, e bine și strict necesar, să ne aducem mereu aminte de Cuvântul Mântuitorului, că: „prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre”.⁴⁸ Și să nu uităm că, El este Cel ce ne dă și azi și mâine, „pâinea cea de toate zilele” și tot El „ne izbăvește de cel rău, de cel viclean”.

7 Lc. 10, 17—18.

8 II Petru, 2, 4 și Iuda 1, 6.

9 Dr. Constantin Pavel: Problema răului la Fer. Augustin, București, 1937, p. 36 ss.

10 In. 1, 3.

11 Fac. 1, 31.

12 Dogmatica, ed. a II-a, op. cit., p. 85—86.

13 Paul Evdokimov: Vârstele vieții spirituale, op. cit., p. 74.

14 Pr. Prof. Dumitru Stăniloae: Dogmatica, vol. I, op. cit., p. 451—456.

15 I Cor. 10, 12.

16 I Tim. 2, 4.

17 cf. Ef. 2, 2.

18 In. 14, 30.

24 I Petr. 5—8.

25 I. Paralipomena (Cronici) 21, 1.

26 Zah. 3, 1—2.

27 Mat. 4, 18 ss.

28 Lc. 22, 31.

32 Iac. 2, 19.

33 Mc. 5, 1—2; Lc. 8, 26—34; Mt. 8, 28—34.

34 Mt. 8, 29.

35 cf. Pr. Prof. Dr. V. Gheorghiu, op. cit., p. 316.

36 Sfântul Atanasie cel Mare, Scrieri, partea I despre Intruparea Cuvântului. Trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Edit. Inst. Biblic Ort., București, 1983, p. 142.

37 Filocalia, Vol. X, Sf. Isaac Sirul, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Edit. Inst. Biblic Ort., București, 1981, p. 264.

38 Apoc. 3, 15—16.

39 Filocalia, Vol. X, op. cit., p. 266—267.

40 Idem, p. 263.

42 Ibid., p. 279.

43 Filocalia, vol. V, trad. de Pr. Prof. Dr. D-tru Stăniloae, Tip. Inst. Biblic Ort., București, 1976, p. 67.

44 Dogmatica, op. cit., p. 87.

45 Filocalia, vol. XII, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Membru al Academiei Române, Edit. Harisma, București, 1991, p. 239—241.

46 Filocalia, vol. V, Petru Damaschin, Învățătură duhovnicească, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Edit. Inst. Biblic Ort., București 1976, p. 184—186.

47 Filocalia, vol. XI, Sfinții Varsanufie și Ioan, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Edit. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 154.

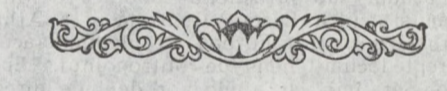
48 Lc. 21—19.

pasiunea. Compromis semnificativ al faptelor și acelor filantropice motivații negative: orgoliu, vedetism (publicitate), speranța ierării păcatelor, teama judecării de apoi.

Conduita filantropică presupune voință; aceasta dă forța de a lupta cu piedicile, de a persevera în atingerea scopurilor, în finalizarea acțiunilor.

Filantropia este înainte de toate o stare de spirit, o atitudine existențială supremă de implicare în făptuirea Binelui. Filantropia este un mod de a trăi spiritual, un mod de a duce o viață spirituală. În sens creștin spiritul este Dumnezeu și darul lui Dumnezeu este Dumnezeu însuși. Viața spirituală este existența în Credință, în Speranță, în Iubire. Viața spirituală este întâlnirea cu Dumnezeu, existența întru Hristos, este viața în har.

În credință omul se spiritualizează — se spiritualizează mintea, sentimentul, voința, corpul. Se armonizează gândurile, dorințele, intențiile și deciziile pentru făptuirea Binelui. Starea de spirit este creația Duhului Sfânt în om, este iubirea semenului dovedită prin viața dăruită altora, realizarea Binelui, într-un cuvânt, Filantropia.

Succes internațional al muzicii ortodoxe sibiene

Între 14 și 21 mai 1995 s-a desfășurat în localitatea Hajnowka din estul Poloniei a XIV-a ediție a Festivalului Internațional de Muzică Bisericească Ortodoxă.

Manifestare de anvergură, la care au participat anul acesta 33 de coruri ortodoxe din 12 țări (Bielorusia, Bulgaria, Cehia, Estonia, Grecia, Polonia, România, Rusia, Serbia, Ucraina, Uganda) între care s-au remarcat Corul Conservatorului din Sankt Petersburg, Corul Societății „Mokranjak” din Belgrad, Corul „Świeta Zofia” din Sofia, Corul de cameră „Nowyje napiewy” din Moscova și altele, actuala ediție a fost și prilejul unui remarcabil succes al muzicii bisericești ortodoxe sibiene.

Prezentând un bogat repertoriu, cuprinzând lucrări reprezentative ale compozitorilor: Gh. Cucu, Gh. Dima, G. Popescu Brănești, I. Popescu Pasărea și N. Lungu, Formația corală „Cantus”, rod al colaborării Liceului de Artă Sibiu cu Cabinetul de muzică al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității din Sibiu, a obținut nu mai puțin de cinci premii: premiul special al Organizației Mondiale a Tineretului Ortodox — SYNDESMOS, premiul special al juriului pentru dirijorul formației — Constantin Grădian, premiul special al Ambasadei Bielorusiei, premiul special al Serviciului pentru cultură-Hajnowka, premiul special al Parohiei din Hajnowka. În timpul festivalului membrii formației au mai fost invitați să susțină și un număr de șapte concerte.

Protagonștii acestui frumos succes au fost tinerii: Emanuela Grăjdian și Roxana Maria Popa — soprana, Alexandra Simona Franc și Maria-Mihaela Grădian — alto, Marius Corlean și Dănuț Ioan Pasărea — tenor, Dacian Măndru și Constantin Grăjdian — bas.

Pr. G. V.

Șerban Papacostea

Românii în secolul al XIII-lea. Între cruciată și imperiul mongol

București, 1993, 188 p.

Autorul, membru corespondent al Academiei Române, director al Institutului de istorie „Nicolae Iorga”, este unul din principalii noștri istorici de astăzi. Activitatea sa prodigioasă de istoric îmbrățișează formele fanariote, regimul dominației austriece în Oltenia, întemeierea statelor române, cruciată târzie și lumea românească, istoria Mării Negre în evul mediu, cu specială privire asupra rolului venețienilor și genezilor în bazinul pontic.

În lucrarea de față, se aduc contribuții istorice legate de secolul al XIII-lea al Europei Răsăritene, care a fost scena uneia din cele mai mari înclăștări de forțe politice și de civilizații ale istoriei universale. În acest secol, lumea latină, în numele cruciată romano-catolică, pornește ofensiva armată sub formă de cruciată împotriva Răsăritului ortodox. Forța care a dirijat și coordonat expansiunea a fost Biserica romano-catolică, puterea cu tradiții și veleități de hegemonie universală a papalității, ajunsă acum la apogeul prestigiului și al mijloacelor ei de acțiune. Teul suprem al papalității teocratice în această vreme a fost restaurarea unității creștine prin integrarea sub propria ei îndrumare atât a Bisericii răsăritene și a aderenților ei cât și a popoarelor încă păgâne de pe continentul european. Instrumentele de căpetenie ale acestui vast efort de integrare, urmărit deopotrivă cu mijloacele militare și cu cele ale misiunii și persuasiunii, au fost ordinele călugărilor cavaleri și ordinele călugărilor misionari.

Valul acesta uriaș dezlănțuit de expansiunea Apusului în Europa Răsăriteană nu a ocolit nici lumea românească. Aici, principala forță de percute a fost Regatul ungar a cărui înaintare spre Răsărit, începută cu cel puțin două secole în urmă, capătă acum o dimensiune nouă, cea a confesiunii asimilatoare. După 1204, anul cuceririi Constantinopolului de cavalerii cruciatei a patra, cucerirea teritorială ungară a fost îndeaproape însoțită de un masiv efort de asimilare confesională, care a amenințat însăși existența structurilor arhaice românești, „țările” autonome în care viețuiseră până atunci românii și se dezvoltaseră instituțiile lor politice și bisericesti. Din acest răstimp de maximă intensitate a ofensivei politice și confesionale ungară, care a pătruns adânc în teritoriile românești și în substanța spirituală a societății românești, confesiunea răsăriteană încorporată cu secole în urmă în ființa ei colectivă, a răzbatut și cel dintâi semnal al rezistenței față de noul expansionism al Regatului arpadian, care a atins limitele sale maxime în primele decenii ale secolului XIII.

Înaintarea spre Răsărit a forțelor cruciatei, pe un întins front ale cărui limite extreme erau Marea Baltică și Marea Neagră și al cărui punct cel mai avansat s-a aflat pe cursul superior al fluviului Volga, a fost întâmpinată în deceniul în patrulea al secolului al XIII-lea de o mișcare penitenciară în sens invers: invazia ultimei incarnări a Imperiului stepei, puterea cu aspirații universale a mongolilor. Timp de un secol, forța universală sfârșită din adâncurile stepei asiatice și cea a cruciatei inspirată de valorile lumii apusene s-au înfruntat și s-au echilibrat dând naștere unui nou cadru politic general în Europa Răsăriteană.

În 1241 oștile mongole au ajuns în centrul Ungariei și au zdrobit forța militară a regatului. Cruciată a suferit acum o grea înfrângere. Regatul ungar își pierde vigoarea ofensivă și cunoaște o fază de accentuată involuție. În acest timp, forțele vitale ale societății românești se înarmează cu o formă superioară de organizare politică, aptă să facă față unui nou și previzibil asalt al Regatului ungar. În aceste împrejurări se formează cele două state românești în sudul și răsăritul Carpaților, Țara Românească și Moldova.

Materialul lucrării este cuprins în următoarele capitole: **Înfruntări politice și spirituale în sud-estul Europei (1204—1213); Românii nord-dunăreni față de expansiunea Regatului ungar și cu ofensiva catolicismului până în vremea marii invazii tătare (1204—1241); Europa Răsăriteană între cruciată și invazia mongolă; Românii după marea invazie mongolă; între Regatul ungar și Hoarda de Aur; Românii în conștiința contemporanilor; problema românească în secolul XIII.**

Căderea Constantinopolului în 1204 sub loviturile cruciatei a patra în colaborare cu venețienii a desăvârșit procesul de dezagregare a puterii bizantine. Avansul considerabil realizat de exponenții Apusului catolic avea să fie blocat și în mare parte anihilat ca urmare a marii invazii mongole și a stabilizării puterii tătare în Europa de Răsărit.

Odată cu dispariția împăratului Manuel Comnen (1180), vastul său imperiu se fărâmițează, datorită acțiunilor forțelor externe ostile. Unității imperiale bizantine i-a succedat acum pluralismul statelor create de popoarele balcanice: bulgari, vlași, sârbi și greci. Nici latinii nu au fost capabili să restaureze, în folosul lor, unitatea sfărâmată. Regatul ungar a intrat în stăpânirea unor teritorii de mult râvnite: Croația, Dalmația și Sirmium (1181); apoi, în cooperare cu sârbi și Ștefan Nemanja, care își proclamă independența față de Bizanț, pustie Belgradul, Braničevo, Niș și Sofia (1183). Sârbi anexează o parte din ele, normanzii cuceresc Durazzo, Cefalonja, Corfu și ocupă Tesalonicul (1185). Vlașii și bulgarii din nordul Peninsulei Balcanice se răscoală, înlătură dominația bizantină și își constituie un stat propriu. La sfârșitul secolului al XI-lea, îndeosebi după declanșarea cruciatelor, presiunea Apusului catolic asupra Europei sud-estice, a Bizanțului în primul rând, s-a manifestat puternic până la substituția politică finală.

Programul papalității de cucerire ecleziastică și spirituală în răsăritul Europei s-a împletit cu politica de cucerire teritorială a regilor Arpadieni și în secolul al XIV-lea a succesorilor lor Angevini. Expansivismul Regatului ungar a luat haina cruciatei. Paralel cu actul de cucerire s-a desfășurat acțiunea ordinelor călugărești misionare, dominicanii (sau predicatorii) și franciscanii (sau minorii), devenite instrumente ale politicii misionare a papalității în evul mediu târziu.

Imperiul latin de Constantinopol este amenințat cu dispariția încă de la înființare de statul vlaho-bulgar. Împăratul Balduin I e înfrânt la Adrianopol (aprilie 1265) și este luat în captivitate de Ioniță, conducătorul statului vlaho-bulgar. Succesul misticării de emancipare de sub tutela bizantină a vlaho-bulgarilor a fost posibil datorită intervenției masive și permanente a populației vlaho-cumane nord-dunărene.

Pentru a contracara forțele din Peninsula Balcanică oștile Imperiului latin, papalitatea a apelat la Regatul ungar și a instalat aici detașamente ale „cruciatei permanente”, ordinele călugărilor cavaleri, ai teutonilor, în 1211, și al iohanților, în 1247. În 1211, regele Ungariei Andrei II i-a instalat în Țara Bârsei pe cavalerii teutonici, „ultra silvas versus Cumanos”, cu scopul extinderii regatului ungar. Înaintarea cavalerilor teutonici peste Carpați a pus capăt dominației cumane în teritoriile învecinate cu Transilvania la miazăzi și răsărit, deschizând astfel drumul spre Dunărea inferioară și Marea Neagră, legătură care avea să rămână timp de mai bine de două secole unul din obiectivele principale ale politicii externe a Regatului ungar. **Cumania neagră** înceta să mai existe. Sub efectul loviturilor cavalerilor teutonici, cumanii din aria Regatului ungar încep să se convertească. Încercarea Ordinului teutonic de a-și crea un stat propriu în spațiul carpatodunăren, sub emblema papală, a provocat conflictul dintre regele Andrei II și papa Honoriu III, soldat cu înfrângerea papală. Un aliat permanent al statului Asăneștilor a fost astfel înlocuit în Câmpia munteană și în sud-vestul Moldovei printr-o forță care îi era ostilă. Concomitent cu începuturile activității Ordinului teutonic împotriva cumanelor e înregistrată și prima operație militară a Regatului ungar în direcția Vidinului prin Oltenia. Între 1211 și 1213 o oaste transilvană din sași, români, secui și pedinegi a înaintat sub conducerea comitelui Ioachim, în direcția Vidinului, în sprijinul țarului Boril, convertit la alianța cu puterile catolice. Lupta de la Vidin a fost în politica Regatului ungar manifestarea tendinței sale de expansiune în sud-estul European în direcția Constantinopolului.

Lupta împotriva latinilor din Constantinopol și alianțele pe care le-a prilejuit, realizate sub semnul reacției anticatolice și al unității ortodoxe, au intensificat coloratura ideologic-confesională a confruntărilor din Peninsula Balcanică în sec. al XIII-lea. Cucerirea Tesalonicului de către succesorul lui Mihai Angelos, proclamat împărat în 1224, părea să deschidă calea restaurării grecești la Constantinopol de către noua putere în ascensiune. La Klokotniza, oastea

lui Teodor a fost zdrobită de cea a lui Asan II, la 9 martie 1230, și împăratul Teodor a fost luat prizonier. Preluând cea mai mare parte a teritoriilor lui Teodor, țarul Asan II controla acum un teritoriu vast de la Adriatică, la Egee și Marea Neagră. Statul Asăneștilor a devenit acum cea mai mare putere din sud-estul european și amenința existența Imperiului latin.

În primăvara anului 1231, Grigore IX a luat hotărârea de a îndruma spre Imperiul latin, acum amenințat de adversarii săi, pe cruciată din Ungaria care se angajaseră să lupte în Țara Sfântă. Regatul ungar întreprinde acum acțiuni împotriva statului Asăneștilor. Un atac împotriva Vidinului eșuează. În schimb Regatul ungar își consolidează pozițiile nord-dunărene. În 1233, apare menționat un ban de Severin. Un șir de acte papale relevă intensă activitate misionară a călugărilor dominicanii în Oltenia, „Țara Severinului”. În 1231—1234, Ordinul teutonic își revendică din nou drepturile în Țara Bârsei și Cumania, iar papalitatea contestă legitimitatea episcopilor români ortodocși din lăuntru Cumaniei.

Cucerirea Constantinopolului a oferit Romei papale un cadru prielnic pentru împlinirea obiectivelor sale principale ale programului ei universal, reunirea celor două Biserici sub egida sa. Efortul de lichidare a schismei răsăritene și de restaurare a primatului Romei asupra Bisericii bizantine și asupra celor derivate din ea a fost una din manifestările de căpetenie ale papalității reformatoare și unul din obiectivele esențiale ale programului ei unitar de guvernare a Bisericii și societății. Cruciată și unirea cu Biserica Apusului latin au fost manifestări „covârșitoare și îngemănate ale politicii orientale a Apusului latin inspirate și controlate de papalitate.

Confiscarea bunurilor sau darea lor „în pradă” era una din pedepsele care îi loveau pe considerații „eretici”. Pe măsură ce încercarea de unire a Bizanț și în restul lumii ortodoxe, papalitatea a tins să amalgameze schisma cu eresia și să-i aplice această regulă. Deținătorii „schismatici” de stăpâniri erau considerați și declarați „injusti possessores” și expuși deposedării, la nevoie cu mijloacele cruciate, după formula elaborată **post factum** de Inocențiu III și aplicată Imperiului de Răsărit. Apartenența la confesiunea ortodoxă și menținerea în această confesiune devenea în aria de putere a catolicismului o inaptitudine pentru stăpânirea pământului și a privilegiilor care decurgeau din ea. Această manifestare a politicii papalității în Europa Răsăriteană a avut consecințe profunde și dramatice în istoria românească în secolele XIII—XIV, în special în Transilvania și Banat, care avea să ducă la catolicizarea și apoi la maghiarizarea păturii conducătoare cneziale și voievozilor românești.

Importante precizări se aduc în capitolul următor al lucrării: **Românii nord-dunăreni față de expansiunea Regatului ungar și cu ofensiva catolicismului până în vremea marii invazii tătare (1204—1241).**

În istoria românilor secolul XIII a fost vremea tranziției de la formele tradiționale de organizare politică, acelea în care viețuiseră în îndelungată răstimp de hegemonie a popoarelor stepei asupra Europei Răsăritene, la statutul de sine stătător, care a constituit cadrul general al vieții politice românești în secolele XIV—XIX.

În secolul XIII, societatea românească s-a văzut confruntată cu o situație inedită, aceea creată de noul val de expansiune a Regatului ungar, care a înbinat tendința de cucerire și stăpânire efectivă, de subordonare directă a vechilor autonomii românești, cu efortul de asimilare confesională a masei populației ortodoxe, ca și a popoarelor de alte religii, curs determinat de evoluția politicii papalității față de lumea răsăriteană în urma evenimentelor din 1204. Efortul regalității ungare la sfârșitul sec. XII și în primele decenii ale sec. XIII a fost de a cuprinde ansamblul lumii românești nord-dunărene sub stăpânirea sa și de a o catoliciza. Țările cneziale și voievozilor românești erau înzestrate cu organizare politică, militară și ecleziastică. În această triplă ipostază le surprinde izvoarele vremii secolelor XII—XIII. Situația din „Țara Severinului” ilustrează formele de organizare politică a românilor în prima jumătate a sec. XIII, aceea a cnezatelor, „țări” subordonate unui voievod care le grupa sub autoritatea sa, fără a le fi încorporat încă într-un organism politic unitar. Aceeși situație domnea și în stânga Oltului, unde Diploma iohanților, privilegiul acordat de Bela IV la 2 iunie 1247 cavalerilor iohanți aduși la Dunărea de Jos pentru a suplini puterea militară a regatului greu încercată de invazia tătare, amintește de „țara” lui Seneslau, voievodul românilor”. Scrisoarea din 14 noiembrie 1234 a papei Grigore IX către viitorul rege Bela IV, prin care se tinde a se statua regimul bisericesc al românilor din episcopia cumană, cuprinde informații referitoare la pluralismul structurilor politice românești la răsărit de Olt, în Câmpia munteană și în sudul Moldovei. Textul constată existența în cuprinsul episcopiei cumane a mai multor episcopi numiți „pseudoepiscopi” ai românilor, care țineau de ritul ortodox. Existența acestor episcopi presupune și o organizare politică corespunzătoare. Cât ne este cunoscut, cadrul teritorial românesc din afara Carpaților era alcătuit în sec. XIII din patru mari unități organizatorice laice și ecleziastice: episcopia cumană, regatul cuman, Banatul Severinului și Țara Severinului. Suprimarea episcopilor române din Cumania și subordonarea Țării Severinului organismelor ecleziastice ale Regatului ungar au fost premise puternicului prozelitism confesional care s-a abătut asupra românilor din aria extracarpatică în această vreme, dar au fost și motivele de organizare ale rezistenței românești, care va culmina la sfârșitul sec. XIII cu alcătuirea Țării Românești. Marea invazie tătără desfășurată în lunile februarie—aprilie 1241 asupra Europei Răsăritene, ca și convulsunile care au subminat Regatul ungar în ultimele decenii ale secolului XIII s-au răsfrânt puternic asupra românilor din nordul Dunării aflați în ariile de hegemonie ale celor două puteri. În contextul înfruntării dintre forțele hegemonice în spațiul intra- și extracarpatic s-a constituit primul stat românesc de sine stătător care avea să asigure fundamentul devenirii națiunii române. Revenirea în forță a mongolilor în deceniul 1280—1290, extinderea considerabilă a hegemoniei lor în teritoriile extracarpatic, în nordul Peninsulei Balcanice și pe linia Dunării, concomitentul reflux al Regatului arpadian din acest spațiu au dat naștere cadrului geopolitic în care s-a produs accelerarea agregării forțelor politice românești din afara arcului carpatic și geneza statului românesc în această arie (p. 1). Dispariția timp de câteva decenii după 1291 a banilor de Severin din ierarhia funcțiilor Regatului ungar a pecetluit și sfârșitul suveranității ungare asupra Țării Severinului, care prin unirea cu voievodatul din stânga Oltului a dat naștere unui stat românesc de sine stătător și a pus bazele națiunii române în devenire. Momentul decisiv al „întemeierii” Țării Românești a fost unirea celor două voievodate românești atestate documentar în sec. XIII, țara lui Litovoi și țara lui Seneslau. Această unire a fost manifestarea hotărârii căpeteniilor din cele două țări de a pune capăt dominației teritoriale ungare la sud de Carpați și de a recupera teritoriile aparate de regat în această zonă, reluare în condiții favorabile a încercării de emancipare a voievodatului oltean un sfert de secol mai devreme. Contopirea s-a produs prin „închinarea” voievodului din dreapta Oltului față de cel din stânga râului, adică prin recunoașterea autorității sale suveranoare. Cel dintâi a renunțat acum la titlul voievodal, adoptându-l pe cel de ban, preluat odată cu centrul de guvernare al Țării Severin, cetatea Severinului, de la unguri (p. 168). Unificarea politică a teritoriului dintre Carpați și Dunăre s-a manifestat instituțional prin recunoașterea calității de „mare voievod” a conducătorului voievodatului unificat. Titlul se regăsește în inscripția de la biserica Sfântul Nicolae Domnesc din Curtea de Argeș, care a înregistrat înființarea din viață a lui Basarab la 1352. Dispariția tuturor celorlalți voievozi din spațiul Țării Românești, în vreme ce în Transilvania s-au păstrat numeroși voievozi până târziu, este un alt indiciu al eliminării funcției voievodale în sens arhaic din noua țară și al evoluției acestei funcții de la **suzeranitate**, întâietate în cadrul federativ, la **suveranitate**, proces care avea să se încheie definitiv la mijlocul secolului XIV. Avântul statului românesc alcătuit în jurul nucleului țării lui Seneslau a fost rapid și puternic. În linii

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. I. Ionescu

Sfântul prooroc Ilie Tesviteanul

Biserica noastră a rânduit zile de sărbătoare pentru cei ce și-au desfășurat viața în dreptate și credință, împreună cu fapte bineplăcute lui Dumnezeu u. Pentru cei consacrați în rândul sfinților, datătoare de cuvânt le-a fost întreaga lor viață condusă pe calea desăvârșirii, dar mai presus de toate, modul în care și-au încheiat viața lor pământească. Dacă s'arșitul incununează opera (= finis coronat opus), această sentință este adecvată și în aprecierea vredniciei celor ce fac parte din cununa sfinților. Pentru ei, trecerea din viața pământească, trecătoare, a însemnat începutul unei noi vieți, a vieții eterne, în lumina cea neapropiată a lumii cerești. Pentru noi ziua de sărbătoare a unui sfânt este prilej de aducere aminte a faptelor lui bune, pe care le-a săvârșit și de cinstirea lui prin imne de laudă, invocându-l spre a ne veni în ajutor, mijloci or făcându-se pentru noi la atotputernicul și milostivul Dumnezeu.

În cununa proorocilor V. T. numiți în Biblie a fi „văzători” (I. Samuil 9, 9), ca unii care s-au învrednicit să cunoască voinea lui Dumnezeu, pe loc remarcabil se situează personalitatea sf. Ilie Tesviteanul.

Sf. prooroc Ilie a fost din Tesba și a trăit în veacul al IX-lea î.H. În acest timp, în regatul lui Israhel stăpânea nelegiuitul rege Ahab cu soția sa Izabela, care au introdus în țară cultul zeului Baal, căruia i-au ridicat un templu în Samaria, abătând astfel poporul de la închinarea adevăratului Dumnezeu. Proorocul Ilie s-a prezentat în fața lui Ahab și i-a vestit voia lui Dumnezeu. Pentru nelegiuitul săvârșit de Ahab, asupra țării va veni vreme de secetă și ani de zile nu va mai fi rouă sau ploaie decât prin cuvântul gurii proorocului Ilie.

Mijlocind la Dumnezeu, cu glasul Scripturii, Ilie a zis: „Doamne, pe proorocii tăi i-au omorât, jertfelnicei tale le-au surpat și eu am rămas singur, iar acum caută să-mi ia viața” (Romani 11, 2—3). După cuvântul Domnului, Ilie s-a retras la răsărit de Iordan, lângă pârâul Șerbit, unde corbii îi aduceau de mâncare, iar

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. Petru Dumitrescu

Mănăstirea Sibiului

— scurt istoric —

Din capul satului Sibiul, în sus pe râul Sibiului, în jur de 5 km, apare „Chilia” veche, singura mănăstire a vechii Mănăstiri a Sibiului.

Această mănăstire exista încă la începutul secolului XVIII ca un vestit centru cultural-religios. În anul 1716 Ieromonahul Varlaam Moldovan copiază un Triodion — carte de slujbă din postul mare — cu 202 foi, făcând unele însemnări pe carte. (Conform: Bianu și Nicolăiaș, în: „Catalogul manuscriselor românești”, vol. 3 — Craiova 1931).

La anul 1722 a scris Popa Oprea o însemnare pe Evangheliarul Mănăstirii, carte tipărită de Coresi, la Brașov, 1561: „Să se știe câte cărți are Mănăstirea de la Sibiul”... Evangheliarul se află acum în biblioteca Institutului Teologic din Sibiu.

După relatarea istoricului Ștefan Mește, în cartea: „Mănăstirile Românești din Transilvania”, Sibiu 1936, p. 138, la Mănăstirea Sibiului era școală de profeți, de cântăreți bisericești și pentru oricine voia să învețe carte. După modelul școlii de la Mănăstire s-au organizat școlile d n jur, cea din Sibiul la 1767.

Deși apare, într-o mențiune din 12 mai 1786 — Arhivele Vienei — că Mănăstirea ar fi fost dărâmată, din alt document reiese că Mănăstirea Sibiului a scăpat de distrugerea făcută de generalul Bukow (1759—1760). E vorba de: „Praporele Mănăstirii Sibiului”, pictat de Vasile Muntean și zugrăvită Ana, din Săliște, la anul 1792. Azi, praporele se află în Colecția de obiecte bisericești din Sibiu.

După relaterile verbale ale bătrânului Turcu Cătană, azi răposat, biserica de lemn a Mănăstirii s-a vândut, probabil în jurul anilor: 1792—1794. Din banii de vânzare s-a zidit turnul bisericii, iar în locul bisericii de lemn judele Oprea Săroi adunase materiale pentru zidirea unei biserici de piatră.

Se vede însă că Stăpânirea străină, de atunci, nu privea cu ochi buni activitatea Mănăstirii și în jurul anului 1800 a împrăștiat călugării (I. Bembea, „Însemnări despre Mănăstirea Sibiului în revista: Mitropolia Ardealului, nr. 9—10, 1984).

Despre împrăștierea călugărilor a relatat același Petru Turcu Cătană, care știa de la tatăl său și de la alți bătrâni din sat că: „Puterea străină a desființat Mănăstirea, pe motiv că ar fi: „sălăș hoților”, „cei care au venit pentru oprirea Mănăstirii au ținut judecată în drum, la umbra nucului. Pe când se termina judecata, s-a sculat o vreme mare, cu vânt, s-a rupt o creangă, de a căzut pe masă, de s-a făcut „zdrob” și s-au risipit hârtiile. Dar de atunci Chiliae au rămas pustii.

Motivul cu hoții era vechiu, invocat față de generalul Bukow și de către popa unit „Popa Vasile, protopop de Făgăraș și de Vlădica Aron”.

(Continuare în pag. a 4-a)

Protopop Zosim Oancea

FESTIVITATE CULTURALĂ ORTODOXĂ LA ATENA

Apologeti creștini ATENAGORA

În ziua de 24 februarie 1995, *Uniunea Ziaristilor Proprietari de Presă din Grecia* a organizat la Atena festivitatea numită „*Slavă Ortodoxiei*”, care a cuprins câteva comunicări axate pe rolul presei scrise, și în general al mijloacelor de comunicare în masă, în contextul promovării valorilor spirituale ale Ortodoxiei, atât în spațiul imediat balcanic, cât și în cel mai larg, european. Două grupuri corale de psalți au interpretat un buchet de cântări bisericești ortodoxe pe melodii bizantine, fapt ce a și dat festivității o atmosferă deosebită, înălțătoare.

Într-un cadru festiv, la propunerea făcută anterior de către Consiliul Ad-tiv al Uniunii Ziaristilor din Grecia, pentru aportul deosebit și fructuos adus slujirii valorilor Ortodoxiei, au fost premiate cu înalta Medalie și cu Diploma de Onoare a Uniunii o serie de personalități ale vieții bisericești și culturale ortodoxe, atât din Grecia, cât și din alte țări. Între acestea s-a numărat și Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române, care la această manifestare închinată Ortodoxiei a fost reprezentat de către Diac. drd. Eugen Moraru. Din partea Prea Fericirii Sale s-a dat citire unui mesaj de mulțumire pentru prețuirea arătată atât față de

persoana Prea Fericitului Părinte Patriarh, cât și față de Biserica Ortodoxă Română. De asemenea, în mesaj se subliniază interesul Uniunii Ziaristilor din Grecia (care este un organism laic) pentru abordarea unor teme care implică dinamic Ortodoxia și valorile ei spirituale specifice, în climatul actual al problematicii de integrare europeană, în efortul general de cunoaștere și de apropiere dintre oameni. În acest sens, mijloacelor de comunicare în masă și în mod deosebit presei, le revine un rol aparte, axat pe obiectivitate, deschidere, echilibru, slujire a binelui și a adevărului, promovarea unor valori morale sănătoase, nerupte de firul tradiției ortodoxe.

Comunicarea principală făcută în cadrul festivității de la Atena a fost prezentată de *Di. Vlasios Socratidis*, președintele Uniunii Ziaristilor, și s-a intitulat „*Imn pentru Ortodoxie*”.

Festivitatea a avut menirea să unească într-un spirit cu adevărat frătesc reprezentanții Bisericii Ortodoxe surori, teologi, directori de presă și ziaristi, oameni de cultură și artă, invitați. Toți s-au întâlnit pe suportul comun al credinței și mărturiei ortodoxe.

A fost exprimată dorința, devenită astăzi un adevărat imperativ, ca valorile gândirii și vieții ortodoxe să fie promovate mai mult spre lumea din afara granițelor țării cu specific de viață răsăritean-ortodox, întrucât realitatea cu care ne confruntăm dovedește că lumea de azi are nevoie de regăsirea acelor forte ale spiritului creștin menite să-i dinamizeze eforturile de așezare pe continent a unui climat de încredere, unitate și toleranță.

Meniul sărbătoresc de la Atena — cât privește referirea lui directă la Biserica Ortodoxă Română — a înscris o pagină de seamă în cronică de cinstire închinată Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care în acest an a împlinit 80 de ani de viață, o viață dedicată slujirii Bisericii neamului nostru românesc cel bine credincios, o viață care a cunoscut deopotrivă și valori involburate ce amenințau corabia, dar și momente în piscuri de binecuvântate și roditoare împliniri în slujirea adevărului, dragostei creștine și păcii. Cu eforturi unite, într-un spirit de deschidere spre lume (dar nu de secularizare, laicizare), cu legături mai strânse între ele, Bisericele Ortodoxe pot și trebuie să-și facă mai vie prezența în contextul problematicii lumii de azi, promovând valorile spirituale ale vieții ortodoxe, dar în același timp dând soluții, în temelul cuvântului evanghelic, pentru ca omul să fie mai bun, cu adevărat liber în Hristos și să se înnoiască continuu după chipul Celui ce l-a zidit, al lui Dumnezeu.

Diac. drd. Eugen Moraru

Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul

(Urmare din pag. a 3-a)

Proorocul Ilie putem a-l mira, că în taina rugăturii lui cu Dumnezeu prin rugăciune, stă darul dobândit de el de a fi fost ridicat la cer în car de foc. A aruncat atunci sf. Ilie mantia sa asupra ucenicului său, Eliseu care îl urmărirea cum se ridica. S-a învrednicit astfel ca parte din duhul sf. Ilie să se sălășuiască într-insul, dobândind atunci Eliseu darul proorociei și de a săvârși minuni (II Regi 2).

Profetul Ilie a fost martor la pierderea splendoarei externe a casei davidice. A făcut aprecieri asupra regelui Ahab și i-a prezis sfârșitul nefast. Veghind la respectarea Legii, proorocul Ilie n-a acoperit nimic, judecând din îndemn divin atitudinea regelui față de Legea dumnezeiască. Cât despre soarta poporului, proorocul Ilie a condiționat-o de comportarea lui față de dreptatea divină (Tarnavski V., *Introd. în sf. cărți a.e. T.V., Cernăuți, 1928, p. 341*).

Faptele istorice, din zilele proorocului Ilie, s-au săvârșit în public și sunt demne de credință. Autenticitatea lor este certificată de Domnul Hristos în predica sa din Nazaret (Luca 4, 24—27). Sf. ap. Pavel se reeră la Sf. Scriptură, atunci când tâlcuiește cuvintele proorocului Ilie desprins din Cărțile regiilor (Rom. 11, 2—3). Sf. ap. Iacob găsește despre puterea rugăciunii, oferind exemplul profetului „Ilie care era om, asemenea cu noi în săbiiciuni și cu rugăciune s-a rugat să nu plouă și n-a plouat pe pământ trei ani și șase luni. Și arăși s-a rugat și cerul a dat ploaie și pământul a odrăslit roada sa” (Iacob 5, 17—18). La Schimbarea la față a lui Iisus, proorocul Ilie a apărut, împreună cu Moise, ca să mărturisească despre moartea pe care Domnul a-vea să o sufere în Ierusalim. Despre activitatea proorocului Ilie, pare că vorbește și ap. Ioan în Apoc. 11, 3—6, când găsește despre puterea dată celor doi martori care vor prooroci preum și de puterea acestora „să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele proorociei lor”. Această activitate a proorocului Ilie va fi imediat premergătoare celei de doua venituri a Domnului Hristos la judecata (Gheorghiu V., *Sf. Evanghelie după Matei, comentariu, Cernăuți, 1933, p. 524 și 528*).

Data fiind specificul nostru de viață în spațiul carpato-danubian, personalitatea proorocului Ilie este apropiată de sufletul poporului nostru, care la vreme de boale, și grele suferințe, prum și la vreme de secetă, recurge, prin rugăciune, la acest sf. prooroc, să mijlocească la Dumnezeu ca să reverse din milele sale cele bogate. Aceea ea motivează cu prisosință faptul, că nu e deloc întâmplătoare preerinița dovedită în Transilvania pentru alegerea sf. prooroc Ilie ca temă pentru icoane pe sticlă. Tema privitoare la sf. Ilie, căreia i s-a acordat o deosebită importanță și pe care nu a omis-o nici un centru de pictură pe sticlă, este cea care prezintă înălțarea proorocului, în car tras de cai inapăi. În astfel de icoane se disting elemente specifice centrelor din care provin.

O icoană pe sticlă, ce provine din Mărginimea Sibiului, datând din sec. XIX, îl prezintă pe sf. Ilie în căruța țărănească, trasă de patru cai inaripați, pe norii cerului, iar pe pământ, Eliseu, căruia îl aruncă un cojoc. În apropiere prezintă un jăan în acțiune și o femeie torcând, lângă un leagăn de copil, pe malul unei ape cu pești (Irimie C., *Focșa M., Icoane pe sticlă, București, 1969, p. 18, fig. 93—95*). O altă icoană pe sticlă, din Țara Oltului și a nume din Făgăraș, datând din mijlocul sec. XIX, îl prezintă pe sf. Ilie în căruța trasă de patru cai inaripați, stimulați cu bici de foc cu trei plesne, iar în registrul de jos, delimitat de nori, îl prezintă pe Eliseu și pe un jăan care ară cu plugul tras de boi albi și de un cal atașat în fața lor. Acest mod de asociere contravine uzanțelor admise de V. T., care nu permit înugerea pentru tracțiune a două specii diferite de animale (Irimie C., *op. cit., p. 18, fig. 128—130*).

Mulți fii ai neamului nostru poartă numele proorocului Ilie și multe lăcașuri de închinare au hramul sfântului Ilie. Un exemplu remarcabil este mănăstirea din Toplița, ctitorie a întăului patriarh al Bisericii ort. rom., Elie Miron Cristea, născut în această localitate. Ea adăpostește astăzi un valoros muzeu de spiritualitate ortodoxă.

Tradiția străveche a poporului nostru îl consideră pe sf. Ilie ca având putere să apere față de trăsnet (Irimie C., *op. cit., p. 17*). Astăzi, în patria noastră, sf. Ilie este patronul aviației. În rugăciunile sale Biserica îi solicită sf. Ilie să fie mijlocitor la Părintele cereșc, pentru ocrotirea lotet noastre aeriene pe aripile văzduhului.

Icoana vieții sf. prooroc Ilie se conturează în fața noastră ca un standard spiritual care ainge înălțimea norilor ceului, menită să dureze peste veacuri și mileni.

Românii în secolul al XIII-lea

(Urmare din pag. a 3-a)

generale, se afirmă: „întemeierea Țării Românești a coincis cronologic cu dispariția ultimei autonomii românești din Transilvania, cea a Țării Oltului. Faptul s-a consumat la întrunirea congregeții stărilor privilegiate ale voievodatului la Alba Iulia, la 11 martie 1291, în prezența regelui Andrei III, sosit în țară pentru a „reforma” stările de lucruri de aici, pentru a adopta măsurile de urgență impuse de evoluțiile negative pentru regat petrecute dincolo de Carpați și de tulburările primejdioase din Transilvania.

Întreaga evoluție care s-a încheiat cu întemeierea Țării Românești la sud de Carpați și cu suprimarea politică a Țării Românești, de la nord de Carpați a fost puternic marcată de antagonismul confesional între catolicism și ortodoxie în Regatul ungar și de efortul Bisericii catolice de a instaura unitatea de credință și de a elimina „schisma” din Ungaria. Pentru îndemnul papale la atitudine intransigentă față de păgâni, eretici și schismatici, adică ortodocși români, în Ungaria în anii 1290 și 1291, ca și în anii următori, sunt elocvente textele din Hurmuzaki, I, p. 492—510. Textul papal denunță relele comise de schismatici în Regat și indică măsurile de reprimare împotriva lor, adică împotriva românilor ortodocși.

Îeșirea spațiului românesc extracarpatic din sfera de hegemonie a Regatului ungar și teama de propagare a mișcării la români din Transilvania au declanșat reacția conducerii regatului în 1291, care s-a concretizat prin eliminarea românilor din corpul „nașunilor” privilegiate ale țării. Existența unui conflict între aceste stări și români din Țara Făgărașului și-a găsit-ecoul în tradiția cu privire la trecerea munților de către „Negru Vodă”: Radul vodă Negrul.

După cum spunea N. Iorga: „Când părțile oltenice și argeșene se uniră, după înfrângerea lui Litovoi de către unguri, pe la 1300, țara cea nouă se formază după o concepție originală, avându-și rădăcinile nuzai în tradiția proprie. E un caz de cristalizare politică spontană. Domnia e — toată Țara Românească”, și pentru întâia oară apare în Răsărit astfel o concepție națională echivalentă cu concepția teritorială, bază modernă pentru statele apusului Europei”.

În istoria românilor, întemeierea Țării Românești a asigurat tranziția de la etnie la națiune și a pus bazele, îndepărtate, dar absolut necesare, ale unității românești (p. 188).

Mănăstirea Sibiului

(Urmare din pag. a 3-a)

Petru Turcu Cătană mai invocă și alt motiv: că proeții din jur i-au parat pe călugări, că le mănâncă venetele din sate.

La împrăștierea călugărilor, tot inventarul Mănăstirii a trecut la biserică din sat. (I. Bembea, *op. cit.*).

În locul Mână țării au rămas, deci, „Chiliiile Sibiului”, numite astfel ca să se deosebească de „Chiliiile Sălșiei”, care se află în jur de 2 km în sus.

Chiliiile erau sprijinite, în partea de către drum, de un zid masiv de piatră și au durat așa până în jurul anului 1840. Una dintre ele, cu o cămăruță alături, a trecut și în secolul nostru.

Tot secolul XIX s-a făcut slujba la Chilii, de către proeții din Sibiul și jur, devenind tradiție, pentru a treia zi de Rusalii, când se făcea parasta pentru călugării răposați la Mănăstire, ca și pentru proeții răposați din Sibiul. De asemenea, se făceau slujbe la fel de fel de intemperii. La vreme de secetă, de exemplu, se slujea taina Sf. Maslu, și a rămas vorba în sat că: „nu s-a întâmplat niciodată, să se întoarcă uscați de la Chilii”.

În legătură cu adunarea de popor, la slujbele de a treia zi, mai precizăm, că se desășurau după obiceiul serbării hramului, la toate mănăstirile, ceea ce arată că hramul Mănăstirii Sibiului a fost și a rămas: „Sf. T. eime”. După slujba oamenii se înșirau pe Valea Sigheiașului — afluent a râului Sigheal, de la care și-a luat satul numele. Se frijeau mei, se bea vin, iar pe urmă se începea hora în „Poeniță”. Tot în legătură cu Sigheiașul se povesteste, de pe vremea când erau călugării, că-și puneau ceanon de mămăligă în el și-l scoteau plin de păstrăvi.

Tradiția cu slujbele s-a continuat și în secolul XX. Străvechea chilie s-a renovat, între anii: 1948—49, sub păstoria preo lui Traian Popovici, după care a fost sfințită de către protopopul Sălșiei, Părintele Ioan Isac, din încredințarea Mitropolitului de atunci: Nicolae Bălan, prin adresa nr. 7184/1949: „Cu referire la adresa P. C. Tale, nr. 4/8, din 1949, la locul „Chilii”, unde credincioșii din jur obișnuiesc să facă pelerinajii, îi facem cunoșcut, că-ți împărtășim ariheasca binecuvântare, pentru a putea sfinți această chilie, stropind-o cu apă sfințită, după săvârșirea sfeștaniei, în o Duminică sau sărbătoare apropiată” — ss Nicoae — arhiepiscop și mitropolit.

Datorită intervențiilor repetate ale subsemnatului, în scris și verbal, chilii a fost trecută, împreună cu terenul din jurul ei, la OPCN (Oficiul Patrimoniului Cultural Național) București ca: rezervație arheologică, dependent de Direcția Monumentelor Istorice.

S-a acceptat și reconstruirea cămăruței de alături, la sugestia I.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală, curând după înscăunarea I.P.S. Sale în scaunul lui Șaguna.

Cheltuielile cu noua cămăruță le-a suportat, în mare, Parohia, plus: 10.000 lei, primii de la Mânăstrea Frâșinei.

Nu putem trece fără a pomeni, că până la această dată, când s-a reconstruit cămăruța, și până la reînvierea Mănăstirii, cu călugări și în prezent călugărițe, chilii a fost îngrijită de credincioasa, din Sibiul, Săcelean Paraschiva, care ar trebui să se bucure acum, că munca ei n-a fost zadarnică și Dumnezeu a pus din nou Mănăstirea Sibiului în funcția ei istorică.

Menționez că după restaurarea din 1948 s-au strâns multe icoane pe sticlă la Mânăstire, încât, spun sătenii, că chilii-paracelis era pavozată și în interior și în exterior cu icoane, care au început să dispară. (Cu dispoziție de la Centrul Arhiepiscopesc, subsemnatul le-am coborât în colecția din muzeu, înlocuindu-le cu alte icoane, de mai mică valoare). Pentru a-i avertiza pe cei care-și însușeau icoane am așat pe usa chiliei un scurt istoric, care se încheia cu cuvintele: „Rugăm pe stimații vizitatori și închinători, să nu-și însușească obiectele din ea, că sunt sfințite și sunt bunuri ale Bisericii și ale Poporului Român. De trecutul acestei chilii se leagă o întâmplare, cu unul care a voit să fure o ușă. Ușa i s-a lipit de spate și nu s-a mai deslipit până n-a pus-o la loc, de unde a luat-o.

Chiar dacă nu s-ar lipi de trup, obiectele sfințite din Chilii se vor lipi de sufletul celor care le-ar lua și se vor înfățișa cu ele în fața Dreptului Judecător. Nu vă întinați deci cu necinșe, în fața oamenilor și a proorocului simț și nu vă luați osândă în fața lui Dumnezeu, care vede și știe toate” (15 decembrie 1968).

Gândul și preocuparea permanentă a subsemnatului a rămas pe mai departe: Reactivarea Mănăstirii.

În anul 1984 s-a prezentat un zis monah, dispus să se anjeze paznic la „Chilii”, loc numit acum, după îndrumarea I.P.S. Mitropolit Antonie: „Schitul Chilii”, unul cu numele: Filip Florian. N-a fost aprobat de Arhiepiscopie, pe motivul că: nu era monah.

În anul 1991 s-a prezentat numit I. Toma Poenaru, care a fost aprobat dar s-a răzgândit și n-a mai venit.

Tot în anul 1991 s-a întocmit, d'n îndrumarea Centrului de documentație pentru restaurarea Mănăstirii, întocmi de ing. Sătineanu Constantin, documentație aprobată de forurile de Stat și Bisericești. Documentația a mai suferit unele modificări, după care Parohia a înaintat-o Consiliului Culturii, cu sediul la Muzeul Bruckenthal.

Peste strădania noastră și, poate, tinând seama și de ea, Dumnezeu și-a făcut lucrarea Sa. Mânăstirea Sibiului a reînviat, dar într-o formă nouă. S-au prezentat și s-au stabilit câteva fecioare tinere, însușite de voință și răvna de a-și pune viața în slujba lui Dumnezeu.

Pe locul vechii Mânăstiri au mai apărut două clădiri, pentru locuință și gospodărie, ca și gramezi de material lemnos de construcție, pentru reluarea planului judelei: Oprea Săroi, de la 1800, de clădire a unei biserice te noi.

De câțiva ani, la Rusalii, slujbele au fost cinstite de prezența arhierescă, și în anul curent de însuși I.P.S. Sa Mitropolit Antonie Plămădeală, cu a c'ruai binecuvântare s-au scris și rândurile de mai sus, și se vor continua lucrările de la Mânăstirea Sibiului, spre slava lui Dumnezeu și înălțarea Poporului Român.

Prima dintre lucrările lui „Solie (rugăciune) pentru creștini” este o apologie. După titlu, această apologie ni s-ar părea că a fost prezentată verbal de către Atenagora însuși. În limba latină o avem și cu numele de „Legatio”. Este o lucrare întocmită la vreme de răgaz, în scris și cu socoteală (de aceea în latinește se numește *supplicatio* sau *lebellus*). Este adresată „Împăraților Marc Aureliu Antonin și Lucius Aurelius Commodus, germanici, sarmați și mai ales filozofi” (Acest Commodus este fiul lui Marc Aureliu și este asociat la tron în anul 170).

Apologia este compusă în 37 de capitole. La început avem o introducere în care solicită atenția împăraților și le arată scopul scrierii. Atenagora își propune să răspundă la trei mari acuzații aduse creștinilor: ateism, imoralitate și antropofagie. Principala acuzație, ateismul, ocupă cea mai mare parte a apologiei (cap. 4—30). Atenagora arată că creștinii nu sunt ateii; ei adoră un Dumnezeu creator și unic. În acest Dumnezeu unic ei recunosc pe Tatăl, pe Fiul Său și pe Sfântul Duh și învață „puterea lor în unitate și deosebirea în ordine”. Și aici Atenagora vorbește despre Fiul spunând că e din eternitate în Dumnezeu, că a ieșit pentru crearea lumii și că nu a fost creatură. După apărarea învățăturii creștine, trece la ofensivă, criticând teologia păgână. Filozofii și Scriptura sunt puși la contribuție pentru dovedirea unicității lui Dumnezeu. Viața morală a credincioșilor confirmă doctrina creștină. Această viață e opusul decadenței vieții păgâne, sprijinită pe absurditatea și imoralitatea idolatriei. Cultul creștin nu are nevoie de sânge, grășime sau flori, ci de mâini și inimă curată și de laude și mulțumiri aduse lui Dumnezeu, pentru binefacerile Sale. Zeii păgânismului nu sunt decât materie. Numele lor ca și legendele, sunt opera poezilor Orfeu, Homer și Hesiod, iar statuile lor — idoli — sunt mai recente decât fabricanții lor — oamenii —. Creștinii, continuă Atenagora, admit pe îngerii și îi pun în slujba lui Dumnezeu. Ei nu aduc sacrificii materiale ca păgânii, fiindcă Dumnezeu nu primește decât jertfa spirituală, sacrificiul inimii (aceeași idee ca și în epistola către Diognet). Îngerii sunt buni și răi, cu peripețiile și situația lor actuală. Demonii sunt îngerii căzuți. Ei atrag pe oameni la idoli și „ling cu lăcomie sângele sacrificiilor”. Și în felul acesta, Atenagora face proces păgânismului cu fermitate și cu moderație, combatând mitologia, antropomorfismul și idolatria. În partea a doua, Apologia combatte acuzațiile de imoralitate și antropofagie aduse creștinilor. Atenagora arată că viața creștinilor este o viață curată, că ei își opresc chiar gândul de la rău, că ei se tem de pedeapsa divină. Acuzația de incest cade de la sine, dacă cineva cercetează de aproape viața creștinilor, care n-au dreptul să privească o femeie cu dorință, care se consideră și se unesc între ei frate și soră, care nu se căsătorec decât pentru a avea copii și pentru care căsătoria a doua este un „adult decenț”. Mulți dintre creștini își duc viața în virginitate. Adevărații vinovați de aceste acuzații sunt păgânii. Ori ei acuză pe creștini, întocmai cum vicul acuză virtutea. În ceea ce privește acuzația de antropofagie Atenagora arată că este tot așa de absurdă. Antropofagia presupune moartea, ori creștinii au groază față de sânge, de luptele de gladiatori și de avortul voluntar și înfățișarea copiilor în public. Pe de altă parte, creștinii, crezând în învierea morților, nu pot mânca trupuri care într-o zi trebuie să învieze, lucru care, deși de necrezut, la prima vedere, e admis în linii mari de filozofii ca Pitagora și Platon. În încheiere Atenagora face un apel stăruitor către împărați să fie favorabili creștinilor nevinovați, care se roagă pentru prosperitatea statului.

Timul și locul întocmirii acestei Apologii îl aflăm din cuprinsul ei. Atenagora laudă pe cei doi împărați fiindcă „tot pământul grație înțelepciunii lor, se bucură de pace desăvârșită”. Ori această pace, din vremea lui Marc Aureliu, nu poate fi decât aceea dinainte de 177. Deci data scrierii se poate pune între anii 176—178. Locul de unde a fost scrisă este Atena.

Este una din cele mai frumoase Apologii ale religiei creștine. Fondul ei este plin de exemple morale din viața creștină și este redat într-o înaltă formă literară. Este scrisă într-un stil ales, cu metodă și cu logică. Are claritate, este foarte bogată în idei și toate sunt expuse cu sobrietate și cu vigoare rațională.

„Despre învierea morților”, a doua lucrare a lui Atenagora, este anunțată în cap. 36 al Apologiei. Nimeni nu se îndoiește de atri buirea ei lui Atenagora. A scris această carte, probabil determinat de mediul înconjurător din Atena. Aici oamenii de cultură, sub influența diferitelor sisteme filozofice, nu puteau înțelege ușor astfel de temă. El își propune să elucideze acest subiect al învierii morților. O scrie pe la anul 178—179.

Lucrarea o împarte în două părți. În prima respinge obiecțiunile făcute împotriva posibilităților învierii, iar în a doua demonstrează pozitiv faptul învierii. În prima parte, autorul arată că nu e nimic în învierea morților, care să fie contrar științei și peste puterea lui Dumnezeu. Dumnezeu care a știut să formeze trupurile, va putea să le și reconstruiască din toate părțile împrăștiate, chemându-le din nou astfel la viață. În a doua parte, arată că învierea trupurilor trebuie să aibă loc în chip real. Aceasta o dovedește cu probe evidente; omul este creat să trăiască totdeauna; natura lui este alcătuită din trup și suflet; judecata lui Dumnezeu trebuie să se aplice atât trupului cât și sufletului, în bine sau în rău; scopul ultim al omului este contemplarea lui Dumnezeu într-o altă viață și bucuria veșnică trăind legea Lui. Ori toate acestea nu se pot împlini decât prin restaurarea omului în plenitudinea naturii sale. Demonstrația învierii se sprijină pe argumente teologice și argumente antropologice. Este cea dintâi lucrare creștină care prezintă și dezbate dogma învierii morților în cadrul filozofic și cu material exclusiv filozofic, răspunzând acelor cercuri filozofice păgâne sau semicreștine, care ironizau sau respingeau total învierea morților. Ca și Apologia sa, Atenagora desășoară în lucrarea „Despre învierea morților”, argumente din domeniul biologiei, fiziologiei și medicinei cu multă știință și nuanță elenică, îngemănate cu o metodă sobră care dă o deosebită pondere tratatului. Rareori, pagini antice respiră un asemenea umanism.

Atenagora este unul dintre apologetii care scriu frumos. Scrierile lui sunt bogate prin fondul moral și doctrinar creștin și alese prin forma lor înaltă și literară. Prin felul înșirăției, prin alegerea problemelor și aranjarea lor, el se aseamănă cu Sfântul Iustin. Ca și acesta, Atenagora protestează contra nedreptății din partea legis-

(Continuare în pag. a 8-a)

A. hid. prof. dr. Constantin Voicu

Din viața preoților, studenților teologi și a călugărilor în temnițele comuniste

Datoria noastră morală, a tuturor celor care am suferit în anii dictaturii comuniste este de a informa, mai ales tineretul, despre activitatea, lupta și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă tinerii generații trecute în care m-am încadrat și eu, plătind scump cu tineretea petrecută în temnițele comuniste.

Dacă astăzi am pus mâna pe creion și încerc să scriu o mică parte din activitatea și suferința mea, o fac cu toată sinceritatea; nu am de ascuns nimic, nu-mi este rușine de ceea ce am făcut și nici n-am să arunc vina în spatele altuia. Îmi vine greu să scriu, dar sunt fapte care m-au urmărit în toți anii de pribegie și de care cred că nu voi scăpa niciodată.

În ceea ce privește adevărul despre cele relatate în legătură cu viața, activitatea și suferința mea, mi-am verificat de mai multe ori drumul pe care am fost sortit să-l parcurg în temnițele comuniste și fapte care să-mi pună în întineric activitatea nu am găsit.

Sincer vă mărturisesc că în câteva rânduri am pus creionul pe masă, am închis caietul și am ieșit afară cu gândul de a renunța, dar iarăși m-am întors și am continuat să scriu de unde am rămas zăcându-mi că trebuie să-mi fac și eu datoria; deși nu e ușor să scrii despre tine. Cu tine trebuie să fii sincer, deschis și nu ai permisiunea să-ți acorzi nici o circumstanță atenuantă, să răscolești în adâncul sufletului și să vezi dacă tot ceea ce te-a îndemnat în luptă mai este valabil și pentru tinerii de astăzi. Constat cu bucurie că și tineretul din zilele noastre este însetat de aceleași idealuri. Deci patriotismul la români este ca un izvor care nu seacă niciodată. De asemenea vreau să dovedesc că nici în temniță nu am petrecut timpul fără de folos, m-am pregătit pentru viață. Și oricât aș vrea, ca această expunere să fie cât mai scurtă, totuși va trebui să dau unele explicații mai amănunțite.

Mă numesc Popa Savu, sunt din orașul Ocna Sibiului, de meserie forțor și agricultor. Sunt născut în anul 1928, la 2 decembrie, din părinți țărani.

În ziua în care am împlinit doi ani mi-a murit tatăl, întors acasă după doisprezece ani de armată, război și prizonierat, cu friguri de malarie din Muntenegru, după primul război mondial.

Mama, văduvă la numai 34 de ani, care nu a avut nici o posibilitate să mă dea la o meserie sau la școală, a plăns după tata, și de mila noastră, a trei copii orfani, până și-a pierdut vederea. Crescut și educat în spiritul moralei creștine și al Bisericii Ortodoxe Române, eram gata oricând să-mi fac datoria față de țară și neam; așa credeam eu că este bine la un fecior de țaran, ajuns la maturitate. În această situație mă găseau marile evenimente și transformări care se petreceau în țara noastră: război, foamete, secetă, și colectivizare forțată. Nemaiputând suporta greutățile și umilințele la care eram supuși țărani, nemaiputând-mi câștiga existența în agricultură, am intrat de tânăr ca muncitor necalificat la Fabrica de cuite Ocna Sibiului, unde am lucrat până la plecarea în armată. După recomandările pe care le-am avut din fabrică, după originea și după atitudinea mea demnă de soldat, am fost trimis la o școală de ofițeri de grăniceri, pe care am refuzat-o. De aici pot să spun că a început calvarul vieții mele.

Mi-a plăcut armata, mi-a fost dragă haina militară, dar fiind de tânăr un anticomunist convins am refuzat să mă fac ofițer în Armata populară, ca să nu otrăvesc sufletele ofițerilor români cu politica comunistă, pe care o consideram nedreaptă. Neputând suporta educația ateistă, nefiind de acord cu minciuna, fiind împotriva reformelor comuniste din armată, în permanentă contradicție cu politrucii, susținând așa cum am învățat în familie, Biserica și școala, adevărul, dreptatea și credința creștină, am fost arestat, dus la Serviciul de Informații al Armatei din București și după o lungă și grea anchetă de 13 luni, am fost condamnat 25 de ani muncă silnică și confiscarea totală a averii, fără drept de recurs, sentință rămasă definitivă.

Am fost transferat, în lanțuri, de la Jilava la închisoarea Gherla, unde am lucrat în cele mai grele condiții, la atelierul de forjă. Dacă ar fi să împărțim activitatea mea în două părți, am putea să ne oprim aici și să considerăm cele de mai sus ca fiind prima parte, fapte pentru care am fost „vinovat”, dar neavând nici o vină și adevărata mea activitate abia acum începe. Nesupunându-mă reabilitării, nefiind de acord cu compromisul, am fost transferat la mina de plumb Baia Sprie, pentru exterminare. Și, în ciuda faptului că mi se spunea de către conducerea comunistă a închisorii de la Baia Sprie că aici ne vom trăi ultimele zile, acolo în adâncul minelor de plumb am întâlnit cea mai înaltă trăire creștinească. Cei care țineau moralul ridicat și se rugau învățându-ne și pe noi cum să ne rugăm, erau preoții, studenții teologi și călugării. Înainte de Crăciunul anului 1955 s-a organizat un concert de colinzi în mină, iar în dimineața de Crăciun, la ieșirea din mină, după o noapte de lucru, și după ce am colindat, pe toți preoții i-au luat de la gura minei, i-au legat cu lanțuri, și i-au dus în carceră 10 zile, iar noi toți tinerii am făcut grevă. Ne-au legat și pe noi cu lanțuri și ne-au dus în celular.

La Paști, în anul 1956, toți tinerii i-am rugat pe preoți să ne facă slujba de înviere în mină. Aceasta s-a organizat la orizontul 12 vest. Pictorul Avramescu a pictat învierea pe un perete de rocă cu lampa de acetilenă, iar la 12 noaptea s-a anunțat încetarea lucrului în toate sectoarele și toți s-au strâns la locul stabilit, unde li s-a interzis gardienilor și ofițerilor de serviciu să ne deranjeze, iar în dimineața de Paști, când am ieșit din mină din nou i-au luat pe preoți, i-au legat cu lanțuri, și de picioare și de mâini și i-au dus la carceră. Noi din nou am făcut grevă de protest 12 zile (despre aceste greve nu a spus nimic fost comandantul Szabo Zoltan, când a fost întrebat la „Memorialul Durerii”).

Demnă a fost activitatea părintelui Mureșan, părintelui Istrate, părintelui Dunca, din Maramureș. O importantă activitate morală creștină — prin cercuri de rugăciuni cu tineretul — a desfășurat studentul teolog Ioan Filip, fecior de preot din Nucet-Sibiu și preotul călugăr de la Mănăstirea Rohia Nifon Petruș și călugărul de la Mănăstirea Bixad, Gavrilă Dăncuș. La grevă au participat și turcii: Rezulzia, Abdulah Serif hogi (preot musulman) și alții, care admirau și ei slujbele creștine.

După închiderea minei în anul 1956, luna august, ne-au transferat la Aiud, în fabrică, unde am găsit aceeași atmosferă. Slujbele se făceau Duminică dimineața, de către părintele Nicolici din Terregova (Banat), părintele Uleriu, părintele Bucea din Câmpeni și alții, iar noi tinerii cântam în cor cânta și domnul general de aviație Marin Anton.

De Paști, în anul 1957, fiecare ne-am dus bucățile de pâine pe un pat, în dormitorul 4, unde s-a organizat slujba Sfintei Învieri, seara pe la ora 20—22. Când eram pe la jumătatea sfintei slujbe deodată, ca din iad, au năvălit cam 100 de gardieni, în frunte cu colonelul Coler, ne-au confiscat toată pâinea și au dus-o la porci (era sfințită gata) iar pe preoți i-au legat cu lanțuri și i-au dus la carceră. Tot în fabrica din Aiud, în cele mai grele timpuri, când a început reabilitarea de mare ajutor moral, ne-au fost sfaturile părintelui Gornic Dumitru din Vinerea, părintelui Sabău Ioan din Vinerea, ale părintelui Cutcan Eusebiu, părintelui Tatu din Sebeș-Olt, părintelui Grecu din Răhău, ale părintelui Dobrescu din Sibiu, ale studentului teolog Bordașiu Nicolae, din Oradea, ale părintelui Cheșcu Vasile din Sibiu și ale părintelui Langa Tertulian din Cluj. Toți ne-au învățat cum să opunem rezistență, să fim demni și să nu ingenuchem înaintea comunistilor.

Tot în fabrica Aiud, cântărețul bisericesc Popescu Aurel a fost prins în dormitorul 5 că ne cânta o priceasă și l-a bătut colonelul Crăciun (cel care apare și în „Memorialul durerii”), l-a călcat cu cizmele, l-a legat cu lanțuri, și l-a încarcerat 12 zile. Pe secția Aiudului de mare ajutor moral-creștin ne-au fost sfaturile și slujbele însoțite de rugăciuni ale părintelui Valer Bartolomeu Anania, azi arhiepiscopul Clujului, părintelui Borșa și ale altora.

În celularul Aiud, la etajul III a fost părintele profesor Dumitru Stăniloae, părintele Didoacă, părintele Ioan Vladovici, părintele Ioan Florea și alții.

În celularul din Gherla, de mare ajutor și folos ne-a fost părintele Mihail Grecu din Deda. Ne făcea slujbe și rugăciuni și când l-au prins și l-au bătut la fund de plângea de durere dar tot se ruga. Tot în celularul din Gherla, de mare ajutor și folos ne-a fost părintele Ioan Iovan, azi călugăr la Mănăstirea Recea, de lângă Tg. Mureș. Pe lângă rugăciuni, a făcut dintr-o cămașă albastră, bucăți ca foile de caiet, le-a apretat și cu un băț ascuțit a scris cu protalgol (un medicament de la infirmerie) tot istoricul Mănăstirii

Vladimirești, care circula într-o pungă din cameră în cameră. Noi îl însoțeam la rugăciuni și când îl prindea că se roagă, îl duceam la izolare, la parter și nu-i dădeam de mâncare, iar noi seara îi trimiteam de la etajul III pe fereastră o cană cu arpacas. Tot la Gherla, teologul Lae Greabu de la Făgăraș pentru atitudinea lui demnă morală creștinească, nesupunându-se reabilitării, a fost dus de către comandantul Goiciu la „neagra”, izolat 100 de zile, în care numai în 30 de zile i-au dat să mănânce, restul a răbdat foame. Când l-au scos nu a mai putut nici să meargă. Aceasta o știu toți făgărașenii care au fost la Gherla. Acolo, comandantul Goiciu ne-a pus gaz (petrol) și nisip galben în „turto” ca să ne îmbolnăvim toți și preoții ne-au spus să nu mâncăm, mai bine să stăm flămânzi. Nu voi uita niciodată prima perioadă de arestare, ancheta în beciul securității din Sibiu, unde părintele Ion Ciuchendea ne pune în genunchi, fiecare în celula lui, să-l însoțim la rugăciune. Sfinția sa era într-o celulă în fundul beciului și printr-o gaură de cui pe care și-a făcut-o în ușa vedea orice mișcare și când zicea „psst” ne ridicam cu toții, știind că-i pericol, că vine gardianul. Anchetatorii, sus în birouri, băteau și injurau iar noi în beciurile securității ne rugam.

Întotdeauna când se făcea câte o schimbare, ne mutau în alte camere. Cea mai mare bucurie a noastră era dacă aveam norocul să avem cu noi un preot; ne mulțumeam dacă era și alături de noi, că tot de folos ne era.

Noi îi respectam pe preoți, îi ascultam, îi ajutam să-și facă norma de lucru ca să nu-i bată și să nu-i izoleze de noi. Preoții se rugau pentru ei și pentru familiile lor, se rugau pentru noi și ne învățau și pe noi să ne rugăm și pentru dușmanii noștri. Am văzut preoți care în rugăciunile lor ziceau: „Doamne iartă-i pe comunistii că nu știu ce fac”.

Acesta este o mică parte din activitatea preoților și din suferința prin care au trecut în temnițele comuniste. Dacă nu-i aveam pe preoți cu noi, mulți s-ar fi pierdut. Apoi, sincer mărturisesc că nu știu ce ne-am fi făcut în închisoare fără poeziile lui Nichifor Crainic, Radu Gyr, Cehuleanu și alți poeți. Pe lângă faptul că aveau o ocupație, poeziile ne erau și hrană sufletească. Mi-au plăcut poeziile și o mare parte din timp în închisoare mi l-am petrecut învățând poezii, de aceea închei cu o poezie a lui Radu Gyr: „Crezul”

„Puneți-mi lanțuri și cătușe,
Să-și sune scârșnetul hapsân
Și mii de lacăte la ușă,
Eu tot ceea ce am fost rămân.

Surpați deasupra-mi munți și ape,
Puteți chiar să mă sfărtecați,
Cu crunte, grele târnăcoape
Credința nu mi-o sfărâmați.

Puteți năpăstui tot iadul,
Ca să mă frigă pân' la miez;
Eu stau în vifor ca și bradul
Și tare, tare ca un Crez”.

20 mai 1995

Popa Savu,

fost deținut politic, condamnat
la 25 ani muncă silnică
— a executat pedeapsa din 1950 până
în 1964 —

Câteva ceasuri în Biblioteca Schitului românesc „Prodromul”

„Raclă” prin mulțimea sfintelor moaște, „catapeteasmă” prin multe icoane făcătoare de minuni și „chivot” prin păstrarea nealterată al celui mai curat duh ortodox, Sfântul Munte Athos este în același timp „Grădina a Maicii Domnului” și „Biblioteca” a Bisericii Ortodoxe, prin neprețuitele manuscrise, documente și cărți, pe care le deține, confirmând cuvintele unui autor antic care spunea că „nimic nu-ți mai lipsește decât, după o Bibliotecă, ai o Grădină”. Sfântul Munte Athos le are pe amândouă...

Ajuns pentru a doua oară la Schitul românesc „Prodromul”, am zăbovit mai multe ceasuri, sâmbătă 27 mai 1995, în Biblioteca Schitului, care cuprinde peste 5000 de volume de carte veche greacă și română. M-a interesat și mi-a atras atenția în mod deosebit, colecția de manuscrise românești care cuprinde 219 exemplare, cu un conținut mai ales patristic, filocalic și liturgic.

Trebuie amintit faptul că Schitul românesc „Prodromul”, citorit la mijlocul secolului al XIX-lea și în care viețuiau în urmă cu o sută de ani, în jur de 150 de monahi români originari din toate provinciile românești din sud-estul european, a fost o adevărată școală de autori, traducători și copisti de scrieri teologice, istorice și de spiritualitate. Majoritatea manuscriselor datează de la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru, când Schitul „Prodromul” a cunoscut o perioadă maximă de dezvoltare a vieții duhovnicești și intelectuale. Manuscrisele se prezintă într-o stare foarte bună, legate și ornamentate cu bogate miniaturi, chenare și desene, multe manuscrise având la sfârșitul lor tabele cu numele, originea, indevletnicirea și chiar limbile străine vorbite de monahii români prodromiți din acea perioadă.

Mi-au trezit interesul, după consultarea catalogului, mai ales următoarele manuscrise: Mss. nr. 100 care cuprinde întreaga operă a Sfântului Simeon Noul Teolog în traducere românească după ediția lui Dionisie Zagorianul și în transcriere cu grafie latină făcută de monahul Irinarh Șişman, Prodromul, 1899, 707 pagini.

Mss. 164, intitulat „Istoria Sfântului Munte Athos”, partea I-a, autor Irinarh Schimonahul, Prodromul, 1912—1916, 429 pagini. Tot lui îi aparțin Mss. nr. 155, 156, 159, 160, 168 și 169 care cuprind istoria a zece mănăstiri din Sfântul Munte Athos alcătuite între 1908—1913. Mss. nr. 143 îl are ca autor pe același Irinarh Schimonahul și cuprinde „Istoria Schitului românesc Prodromul” alcătuită în 1901, 355 pagini.

Mss. nr. 180 cuprinde minunile, vedeniile și cuvintele Sfântului Nil Izvorătorul de Mir, sau Kavsokalivitul, provine de la Chilia românească Colciu anul 1916, 538 pagini. Același cuprins — „Cartea Sfântului Nil” (Atonitul) — îl conține și mss. nr. 107 alcătuit tot de Irinarh Schimonahul, Prodromul 1901, 543 pagini.

Mss. nr. 193 cuprinde „Istoria domnilor Moldovei”, autor (sau poate numai copist) Zaharia Dascălul, provine din România, are grafie chirilică, datează din 1788, 326 pagini.

Colecția de manuscrise românești din biblioteca Schitului „Prodromul” cuprinde și exemplare nenregistrate, între care de o deosebită valoare artistică și teologică mi se pare „Patricul Sfântului Munte Athos”, 381 pagini, alcătuit după versiuni grecești anterioare de către același Irinarh Schimonahul. În sfârșit, tot lui îi aparține un alt manuscris nenregistrat intitulat „Crimii Raului” (a nu se confunda cu „Crimii Tarinilor”), 697 pagini, alcătuit între anii 1892—1894 și care este un florilegiu de texte patristice și duhovnicești despre: Antihrist, sfârșitul lumii, a doua Venire a Domnului, învierea din morți, Judecata de Apoi, despre unii sfinți mucenici, precum și cuvinte folositoare și de zidire sufletească din mai mulți sfinți Părinți.

Rândurile de mai sus nu vor să fie decât un semnal, o invitație și o propunere pentru cei interesați și doritori de a zăbovi, cerceta și studia cu răgaz, neprețuitele valori și comori, cărți și manuscrise din Biblioteca acestei „insule” de românism ortodox care este Schitul „Prodromul”, din Sfântul Munte Athos.

Protos. Danil Stoensescu
Mănăstirea Prislop

Un mormânt necunoscut la Baia Sprie

Este povestea vieții preotului Teodor Codilă, închinată Bisericii și Neamului.

Gulagul românesc se mai poate completa cu minele de plumb de la Baia Sprie, Cavn'c și Va'ea Niștrului, unde munceau ca sisifii din mitologie, peste 2000 de condamnați politici. Munca în mine este grea chiar în condiții de libertate. Oamenii ieșeau la pensie la 37—38 de ani, cu plămâni și dantura măcinată de substanțele din mină. Pentru condamnații politici mina era un infern din paginile lui Dante. Românul are o vorbă: „Nu da, Doamne, omului atâta cât poate suporta”. Cei trimiși la mină erau sortiți să nu se mai întoarcă la casele lor.

Se lucra 12 ore, la adâncime de peste 500 m, la temperatură de 38—40°, căldură. Oamenii nu puteau suporta îmbrăcăminte și umbra aproape goi. Umezeala ce se scurgea de pe tavanul și pereții minei le făcea râni la încheieturi și oamenii ziceau:

— „Parcă suntem arătri din iad”.

Așa arătau reflectații goi și deformații pe pereții minei de lămpile cu carbid.

Dar tot oamenii continuau:

— Adevărații „draci” nu sunt în mină ci la suprafață, în fotolii grele, la Kremi'n și București, iar alții cu stele grele pe umeri. Unul din aceștia era lt. maj. Szabo Zoltan, comandantul minei de la Baia Sprie, un torsionar cu state vechi de serviciu. O stea, pe cerul negru al gulagului românesc. Alți monștri erau: col. Crăciun, călăul răfărat de la Aiud, mr. Goiciu, de la Gherla, lt. maj. Borcea, de la Colonia Midia, faimosul canal și alții.

Despre ticăloșiile și crimele lor, lumea știe câte ceva din „Memorialul durerii” și din alte documente și scrieri ale celor care au pățit în rezistență.

În aceste condiții a fost adus la mină în 1952, un nou lot de condamnați politici, între care era și preotul Teodor Codilă. Era fiu al B'horului, originar din comuna Toboliu. Prin anii 1940—41, eram studenți ai Academiei Teologice din Arad, cu vechi tradiții ortodoxe și românești, înfruntând alte tiranii, mai vechi — hab-burghii și nemeșii.

Și pe preotul Teodor Codilă îl putem considera un fidel și vrednic discipol și urmaș al păr. Ilarion Felsa, fost em nent profesor al acestei Academii. Și câți preoți, absolvenți ai acestei Academii îl evocăm în amintirile noastre pe păr. Ilarion Felea.

Absolventul Teodor Codilă și-a urmat astfel drumul pe așazul slugirii lui Dumnezeu, făcându-se preot după toată rânduiala. În persoana preotului Teodor Codilă și omul și preotul se manifestau cu aceeași pregnanță: omul mângâia și lega rănile trupesti și sufletesti ale credincioșilor iar preotul le binecuvânta și le sârpea pe calea mântuirii.

Țara a'unsese la grea răscruce, altarele și tot ce era sfânt și bun erau călcate în picioare de „cavalerii” roșii, dinspre soare-

răsare. Pe cerul vieții preotului Teodor Codilă stăruia o stea: cea a plăesului care își apără Cetea împotriva cotropitorului. Știa că bravii ofițeri deblocați în armată în 1946—47, au luat drumul codrilor iar cazarmele și oșazii s-au mutat în munți și codri. A cumpănit, a hotărât și a intrat în marea Armată a Rezistenței Naționale. Un tribunal militar i-a dat o sentință cu ani grei de muncă silnică, fiind repartizat la mina de plumb de la Baia Sprie.

Între mineri și peste tot, preotul Teodor Codilă era comunicativ și popular și asta îl făcea simpatizat de toți. Avea preocupări și subtilități muzicale și literare, descreția frunțile și îndulcea clipele de silnicie ale minerilor cu compozițiile sale muzicale și poetice. Acestea, în repaos și între suturi.

Într-o zi, o veste, ca un fulger, a cutremurat tot orizontul minei:

— Părintele Teodor Codilă, a fost strivit de o „balenă” (stâncă).

Oamenii erau obișnuiți cu vesti și evenimente de tot felul, dar auzind de vestea morții unui om, toți au întrerupt lucrul și în ochii multora au izvorit lacrimile. Un doliu i-a cuprins pe toți, mai copleșitor, la moartea preotului care îi mângâia și îi încuraja. O tăcere s-a aternut în tot orizontul minei. Stăpânirea era ocupată cu rămășițele pământești, cu dos'rea lor, mai ales, înfr-un loc necunoscut și fără cruce la căpăți. Nici o forță din lume nu i-ar fi putut mșca din loc pe oameni, erau tîntuții locului, într-o tăcere de mormânt. Tot orizontul s-a transformat într-o Capelă imaginată de cimitir. S-au aprins toate cele 500 de lămpi, aidoma unui uriaș candelabru de Catedrală și toți minerii într-un gând cu preoții, rosteau funebre:

— „Cu sfinții od'nește, Doamne, sufletul adormitului robului Tău Teodor preotul, unde nu este durere nici înfrustare, nici suspinare ci viață fără de sfârșit!”

Apoi, oamenii s-au dus la treburile lor, spunând după rânduiala creștinească:

— „Dumnezeu să-l ierte!”

Se pare că toți s-a petrecut ca pe vremuri, în catacombe! Dumnezeu, harul și omul. Dumnezeu fiind Atotprezent, chiar și în mină, patronând și sfințind toate și pe toți cu darul Său, mai ales pe cei aleși ai Săi!

Mormântul preotului Teodor Codilă a rămas până azi necunoscut. Înainte de sfârșitul său, s-a stins din viață soția, nemaiputând suporta durea ea așteării soțului. Astfel a fost d's'rusă o familie a unui vrednic slujitor al altarului, din care s-ar fi putut naște urmași tot atât de vrednici pe cât au fost cei doi soți Codilă. Dar această dramă n-a fost din nefericire decât una dintre alte mii, câte s-au petrecut în România sub dominația comunismului ateu.

Pr. Ioan Bărdaș
— fost deținut politic —

Donație de carte religioasă

Pentru realizarea noilor imperative impuse de schimbările produse după revoluție, între care amintim și educația moral-religioasă, Inspectoratul Școlar Județean din Sibiu a făcut o substanțială donație de carte școlilor din municipiul Sibiu. Este vorba de 3900 manuale de Religie pentru clasele I-a, a II-a și a III-a, în valoare de trei milioane lei, pentru care dorim să mulțumim și pe această cale în mod special domnului inspector general Constantin Catrina ca și Consiliului de administrație al Inspectoratului Școlar.

Tot ca un sentiment de solidaritate umană creștinească apreciem și gestul mărinimos al Prea Cuviosului Ioanichie Trifa — starețul Mănăstirii Turnu și al P.C. ieromonah Iorest Giurgiu, prin grija cărora fondul de carte al bibliotecilor liceelor: „A. Șaguna”, „G. Goga”, „Gh. Lazăr”, Liceul Sanitar, Liceul de Industrie Ușoară, Liceul de Construcții, Liceul de Construcții Mașini, Liceul Alimentar, Școala de Cooperație și Biblioteca Astra s-au îmbogățit cu un număr considerabil de cărți religioase, dintre care amintim câteva titluri: Mica Biblie, Noul Testament, Viețile Sfinților, Valoarea sufletului, Catehism ortodox, Călăuză ortodoxă, Pavăza credinței, Teologia luptătoare, Omiliile și cuvântări, Școala rugăciunii și multe altele pe care cei interesați le vor găsi în rafturile bibliotecilor amintite.

Pe lângă valoarea lor spirituală inestimabilă mai adăugăm și pe cea materială care depășește cu mult cifra de un milion de lei.

Suntem convinși că „sponsorii” acestor acte de solidaritate creștină au fost impulsionați în acțiunile lor nobile, de cuvintele Scripturii: „Să aveți aceleași sentimente unii față de alții” (Rom. 12, 15) sau de cele ale Sf. Vasile cel Mare: „Dumnezeu a hotărât ca noi să avem nevoie și să trăim unii cu alții și să ne fim de folos unul altuia”.

Nu numai cunoscând efectele benefice ale întraajutorării umane ci mai ales simțind efectele ei, suntem datori cu toții să ne manifestăm solidaritatea creștină mai ales prin fapta bună.

Arhid. Achim Băcilă

(urmăre din pag. 1)

ducerea sa, după ce s-au făcut alegerile de comun acord, respectând vechiul obicei". Este evident pentru oricine că un canon care reglementa în secolul V situații din „Locuri barbare” nu mai poate fi astăzi normativ. „Locurile barbare” au dispărut. Și-apoi de ce acest canon s-ar aplica acum numai Diasporelor, ca ele să aparțină jurisdicției Constantinopolului, când celele și Biserici din aceleași spații sunt acum Biserici autocefale, chiar cu acordul Constantinopolului? În această situație sunt acum România, Rusia, Bulgaria, Serbia, Albania și altele.

Patriarhia Constantinopolului a acceptat un **statu-quo**, organizând ca etapă de pregătire **Adunările episcopale** ale Diasporelor, pentru care a prevăzut totuși **președinția** Mitropolitului Constantinopolitan. Noi, celelalte Biserici, prin intervenția Mitropolitului Antonie al Ardealului, am reușit cu greu să impunem la Chambesy între 10—17 noiembrie 1990 un text fragil cu privire la președinția Adunărilor episcopale. Acestea vor fi prezdate întotdeauna de reprezentantul din zonă al Constantinopolului și „în absența acestuia, conform dipticelor”, adică vor prezida reprezentanții Bisericilor următoare în ordinea dipticelor.

Nu era vorba de un câștig mare. Am insistat totuși pentru acceptarea acestei situații, mai mult pentru a nu se absolutiza președinția Constantinopolului cu orice preț. Dacă nu obținem aceasta, Adunările episcopale, în principiu n-ar fi putut funcționa fără Constantino!

În 1993 (7—13 nov.) la ultima întâlnire la Chambesy a Comisiei interortodoxe pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe preconiliare, s-a hotărât să se pregătească un **Regulament** de funcționare a Adunărilor episcopale din Diaspora ortodoxă.

Secretariatul de la Chambesy a convocat în acest scop un **Congres al Canonistilor**, între 9—14 aprilie 1995 pentru a redacta mai sus numitul **Regulament**. Au luat parte:

Mitropolitii: Damaskinos al Elveției, președinte, deoarece Mitropolitul Hrisostom de Efes n-a putut fi prezent,
George Khodor al Muntelui Liban
Antonie Plămădeală al Transilvaniei (România)

Hrisostom de Peristion (Grecia),
Ieremia al Franței,
Arhiepiscopul: Clement de Kaluga (Rusia)
Episcopii: Paul de Trachia (Patr. ecumenică)
Ste an de Nazianz (Patr. ecumenică)
Profesorii: George Dragas (Grecia), Mircea Basarab (România), John Erickson (USA), Michel Evdochimov (Franța), Thomas Fitz Gerald (USA), Jean Gueit (Franța), Anastasios Lallis (Grecia), Todor Sabev (Bulgaria), Vlassios Phidas (Grecia), av. Albert Laham (Liban), Dl. Boris A. Nelubov (Rusia).

Înainte de intrarea în lucrări Mitropolitul Damaskinos al Elveției a prezentat într-un discurs inaugural punerea în temă a participanților. A fost un discurs interesant. Interesul lui constă în aceea că de nenumărate ori I.P.S. Damaskinos a accentuat că **Regulamentul** ce urma a fi elaborat era unul tranzitoriu, provizoriu, motivat mai ales de situația pastorală imediată și nu de reglementări canonice propriu-zise care, ar fi urmat să fie definitive mai târziu. Cu alte cuvinte, I.P.S. Damaskinos a lăsat mereu deschisă necesitatea intrării finale în canonicitate, iar aceasta însemna nici mai mult nici mai puțin decât trecerea tuturor Diasporelor sub jurisdicția Constantinopolului, potrivit modului de interpretare de către această Patriarhie a canoanelor 28 și 34, reproduse mai înainte, și pe care Constantinopolul le interpretează în sensul că toate Diasporele i se cuvin de drept. Ori, tocmai această interpretare a fost și este refuzată de celelalte Biserici ortodoxe naționale. Constantinopolul și-a lăsat mereu porțile spre a pune în practică interpretarea sa și, desigur, pe face acest lucru și la cea de a patra Conferință p. econciliară, ca și la Sfântul și Marele Sinod Ortodox.

E de așteptat ca celelalte Biserici Ortodoxe să aibă în continuare alt punct de vedere, dacă reprezentanții ortodocși vor fi persoane avizate în problemă, cum ar trebui de fapt să fie.

I.P.S. Damaskinos, desigur cu mandat de la Constantinopol, deși a trebuit să accepte practica mai nouă a Bisericilor naționale din Diaspora, ca o realitate impusă de viață, totuși n-a pierdut nici o ocazie să afirme că ceea ce se acceptă astăzi — adică jurisdicțiile Bisericilor mame asupra Diasporelor — e numai un provizorat menit să pregătească „**înaintarea progresivă spre ordinea canonică**”. Ori, această așa-zisă „ordine canonică” ar însemna intrarea **Diasporelor** sub jurisdicția Constantinopolului. Ei bine, tocmai acest lucru e refuzat acum de Bisericile autocefale, deoarece acestea percep altfel interpretarea canoanelor 28 și 34, așa cum am arătat mai sus.

Bisericile autocefale speră că în cele din urmă se va înțelege și recunoaște această nouă situație pe care o impune evoluția istorică și că nu se va mai insista asupra întoarcerii la o „ordine canonică” pe care Bisericile autocefale nu o mai recunosc sau, în orice caz, o interpretează altfel.

Acest lucru nu l-a împiedicat totuși pe I.P.S. Damaskinos, ca reprezentant al tezei constantinopolitane, să repete necesitatea întoarcerii la „ordinea canonică” de cel puțin nouă ori în discursul său inaugural de la Congresul canonistilor din 9—14 aprilie 1995. Bisericiile prezente s-au precăcut a ignora aceste afirmații insistente, sperând că în cele din urmă se va impune practica pe care a impus-o viața — o evoluție în concepțiile canonice nu e de neglijat — și anume aceea a menținerii Diasporelor naționale dependente de Bisericile lor mame, până să se vor declara autocefale, acolo unde acest lucru se va impune, adică o Biserică a Americii, o Biserică a Franței etc., după modelul autocefalilor deja organizate, care au ieșit de sub tutela Constantinopolului care a rămas doar „**primus inter pares**”.

Ne aflăm cu acestea în spațiul unei probleme grede, dar se speră că se va impune acea soluție pe care o indică viața și realitățile contemporane și nu modele depășite care, la vremea lor, exprimau realități ale timpurilor aceluia. E de sperat că se vor înțelege aceste noi realități și că, în cele din urmă se va renunța la ceea ce numește mereu, fără justificare valabilă, „**Ordinea canonică**”.

La Chambesy, între 9—14 aprilie 1995 s-a reușit alcătuirea unui: „**Proiect de regulament de funcționare a Adunărilor episcopale din Diaspora ortodoxă**”.

u a fost ușor. S-au adus mai întâi două modele: cel din Franța și cel din America. S-au dovedit incomplete și insuficiente, așa că modelul lor a fost lăsat și s-a procedat la alcătuirea unui nou „**Proiect de Regulament**”, moderat și condus de realitățile experiențelor impuse de viață, deci de practica din diferitele Diaspore naționale.

Criteria pentru elaborarea unui Regulament de funcționare a Adunărilor Episcopale a Diasporei ortodoxe

Cel dintâi principiu de la care s-a pornit a fost tocmai acesta: recunoașterea realității existenței Diasporelor naționale și dependența lor de Bisericile-Mame. Forma de **Adunări episcopale** zonale nu a căpătat nici un fel de substanță canonică, ci doar una administrativă. În vizunea Bisericilor semnatare aceasta a însemnat și înseamnă în fapt o soluție reală, de durată, cu intenția de a rămâne așa, și nu de a fi doar o etapă spre altceva.

Iată textul final adoptat la Chambesy între 9—14 aprilie 1995, nu fără discuții aprinse uneori, fiecare apărându-se de consecințele ulterioare care s-a pută fi exploatate și utilizate pentru soluții pe care Bisericile locale le cred anacronice.

Text oficial:
Proiect de Regulament de funcționare a Adunărilor episcopale din Diaspora ortodoxă

Articolul 1

1. Toți episcopii ortodocși dintr-o regiune, care se găsește în comuniune canonică cu toate Sfintele Biserici Ortodoxe autocefale, sunt constituite în Adunări Episcopale.
2. Sunt de asemenea membri ale Adunării Episcopale acei dintre episcopii ortodocși care nu rezidă în regiune, dar exercită o slujire pastorală în parohiile regiunii.

Nota noastră: Ex. Mitropolitul nostru Serafim, care are parohii românești în mai multe regiuni din cele 8 nominalizate. Acest lucru a fost cerut de reprezentantul României, spre a se evita ca parohiile din regiunile în care nu avem ierarh rezident să fie înghițite de Constantinopol.

3. Episcopii în retragere și în vizite în Regiuni, pot fi invitați să participe la Adunări, dar fără drept de vot.

Articolul 2

Scopul Adunării Episcopale este de a manifesta unitatea Bisericii Ortodoxe, de a promova colaborarea între diferitele jurisdicții în toate domeniile pastorale și de a menține, păstra și dezvolta interesele comunităților dependente de episcopii ortodocși canonici din Regiune.

Nota noastră: Prin Regiune se înțelege mereu una din cele 8 regiuni pe care le-am numit mai înainte.

Articolul 3

Adunarea Episcopală va avea un **Comitet Executiv** format din primii episcopi ai diverselor jurisdicții canonice din Regiune.

Articolul 4

1. Adunarea Episcopală și Comitetul său Executiv vor avea un Președinte, unul sau doi Vice-Președinți, un Secretar și un Trezorer și orice alte funcțiuni pe care Adunarea le-ar putea cere.

2. Președintele este din oficiu cel dintâi dintre prelații jurisdicției Patriarhatului ecumenic și, în absența acestuia, se va urma ordinea dipticelor.

3. Acolo unde Vice-Președintele (sau Vice-Președinții) sunt desemnați din oficiu, ei sunt conform ordinii dipticelor. Secretarii, Trezorerii și alți responsabili sunt aleși de Adunare dintre membrii Comitetului Executiv.

Articolul 5

1. Sunt de competența Adunării Episcopale:
a. A veghea și a contribui la menținerea unității Bisericii Ortodoxe a Regiunii în angajamentele sale teologice, eclesiologice, canonice, spirituale, caritabile, educative, misionare și ecumenice.
b. Coordonarea și impulsivitatea activităților de interes comun în domeniile pastorale, ale cathezei, ale vieții liturgice, ale educației religioase, ale mass-mediei, ale educației bisericesti etc.
c. Relațiile cu alte Biserici creștine și alte religii.
d. Tot ce angajează Biserica Ortodoxă în relațiile sale cu societatea (autoritățile politice, juridice, administrative, medicale).
e. Pregătirea unui proiect de organizare a ortodocșilor din Regiune pe baze canonice.

Nota noastră: Din nou se introduce noțiunea de „baze canonice” avându-se în vedere în final, trecerea sub jurisdicția Constantinopolului. Bisericiile Ortodoxe n-au mai reacționat la aceasta, deși au observat că se introduce, cu subiectivitate, din nou, formula de posibilă revenire la impunerea jurisdicției Constantinopolului. Cum Bisericiile, în general, nu cred în această posibilitate, au lăsat textul așa cum a fost propus de Constantinopol. S-au asigurat însă prin redactarea sub-articolului următor care previne intențiile subtile de creare de premise pentru tentative ulterioare din partea Constantinopolului de a se reactualiza trecerea Diasporelor sub jurisdicția sa.

2. Definiția câmpului de competențe (a Adunării Episcopale) nu va putea în nici un caz să se interfereze cu responsabilitatea diocezană a fiecărui episcop, cu atât mai mult cu cât acesta se întinde dincolo de frontierele Regiunii.
Totuși, Adunarea Episcopală poate colabora cu Biserica Mamă a unei Diaspore naționale date, asupra problemelor lingvistice, educative și pastorale precise în ceea ce privește aceasta din urmă, în așa fel încât diversitatea tradițiilor naționale să confirme unitatea Ortodoxiei în comuniunea de credință și în legătura dragostei.

Articolul 6

1. Adunarea Episcopală primește și înregistrează alegerea episcopilor Regiunii, ca și raportarea acestora Sfintelor Biserici Ortodoxe autocefale.

Nota noastră: Punctul acesta a fost menit să precizeze că alegerile nu se fac de către Adunarea Episcopală, ci în cadrul Bisericilor Mame autocefale. Adunarea Episcopală din Diaspora doar ia notă de ele.

2. Adunarea Episcopală examinează și determină statutul canonic al celorlalte comunități locale care nu au legături cu Bisericile Ortodoxe autocefale.

3. Ea trebuie să înregistreze orice judecată referitoare la clerici pronunțată de episcopii lor, în așa fel încât această judecată să aibe efect în toate Bisericile Ortodoxe din Regiune.

Articolul 7

1. Adunarea Episcopală se reunește o dată pe an, cel puțin, la convocarea Președintelui. Ea se poate însă reuni ori de câte ori e socotit necesar de către Comitetul Executiv sau la cererea scrisă și mo-

tivată a unei treimi din membrii Adunării Episcopale.

2. Comitetul Executiv o dată la fiecare trei luni și de câte ori e necesar la convocarea Președintelui sau la cererea scrisă și motivată a unei treimi din membrii săi.

3. Convocările Adunării Episcopale, în absența unor circumstanțe excepționale, sunt trimise cu două luni înainte, iar pentru Comitetul Executiv, cu o săptămână înainte. Ele vor fi însoțite de ordinea de zi și de documentele legate de aceasta.

4. Ordinea de zi trebuie aprobată la prima sesiune a Adunării Episcopale și nu va putea fi modificată decât printr-o hotărâre luată de majoritatea absolută a membrilor prezenți.

Articolul 8

Quorumul necesar pentru Comitetul Executiv este de 2/3 din membri și pentru Adunarea Episcopală majoritatea absolută a membrilor cu Președintele.

Articolul 9

Lucrările Adunării Episcopale se desfășoară în conformitate cu principiile tradiției conciliare ortodoxe sub conducerea Președintelui care asumă astfel responsabilitatea de a supraveghea executarea deciziilor.

Articolul 10

1. Hotărârile Adunării Episcopale și ale Comitetului Executiv trebuie, dacă e posibil, să exprime unanimitatea membrilor; în lipsa unanimității ele vor fi luate cu majoritate.

2. Cât despre problemele de interes comun care, potrivit deciziei Adunării Episcopale, necesită o examinare la scară panortodoxă, președintele acesteia le referă Patriarhului ecumenic pentru a le da urmăre după practica panortodoxă.

Nota noastră: Prin „practica panortodoxă” trebuie înțeleasă consultarea tuturor Bisericilor ortodoxe, în așa fel încât hotărârile să fie ale tuturor. Patriarhul ecumenic este doar cea care convoacă Bisericiile.

Articolul 11

1. Potrivit deciziei Adunării Episcopale, pot fi stabilite Comisiile prezidate de un episcop membru al Adunării Episcopale, însărcinate cu probleme liturgice, pastorale, financiare, educative, ecumenice și altele.

2. Membrii acestor Comisii, clerici sau laici, sunt numiți de către Comitetul executiv. De altfel, pot fi chemați să participe la lucrările Adunării Episcopale sau ale Comitetului Executiv, consilieri și experți, cu vot consultativ.

Articolul 12

1. Adunarea Episcopală va putea să stabilească propriul Regulament interior, spre a completa dispozițiile de mai sus, potrivit cu nevoile Regiunii și cu respectarea Dreptului Canonic al Bisericii Ortodoxe.

2. Toate problemele juridice și financiare relative la funcționarea Adunării Episcopale vor fi decise în lumina legilor civile ale țării pe teritoriul cărora își exercită jurisdicția membrii Adunării Episcopale.

Textul de mai sus este un text care expune fidel ceea ce s-a gândit a fi **Adunările Episcopale** din Diaspora ortodoxă contemporană.

Acest text este predat tuturor Bisericilor Ortodoxe spre evaluare și aprobare, urmând ca ele să-și trimită observațiile la Chambesy, la Secretariatul pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod Ortodox.

Ultima lui evaluare va fi supusă chiar Sfântului și Marelui Sinod — când se va întruni — urmând ca acolo să fie aprobat, amendat, sau respins.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române este chemat să-l analizeze și să se pronunțe, urmând a trimite Hoărârea sa la Secretariatul de la Geneva.

Cu aceasta, tema „**Diaspora ortodoxă**”, care va figura pe agenda Sfântului și Marelui Sinod, a ajuns la stadiul final de pregătire.

Sf. Mucenic FANURIE

(27 august)

Deși se bucură de o evlavie și de o atenție deosebită din partea credincioșilor greci în special și nu în ultimul rând și a credincioșilor ortodocși români, se cunosc puține date despre Sf. Mucenic Fanurie pe care Biserica Creștină îl prăznuiește în fiecare an la 27 august.

În jurul anului 1369, după alții mult mai târziu pe la 1500, a fost descoperită în Insula Rodos o icoană a Sfântului, icoană ce fusese așezată într-o străveche Biserică închinată lui. Innegrită de vreme, mântuită de carii, icoana a fost restaurată prin grija Mitropolitului de atunci al Rodosului, Nil, și astfel a apărut la iveală inscripția de pe ea îndcând numele Sf. Fanurie. Icoana îl înfățișează pe Sfânt, îmbrăcat în straie de soldat roman, ținând în mâna dreaptă o făclie aprinsă iar în cea stângă o Cruce. De jur împrejurul chipului sfântului, iconograful a zugrăvit și 12 scene din viața și martiriul său. În prima scenă Sf. Fanurie se înfățișează în fața eparhului roman și mărturisese că îndrăzneală credința creștină. În cea de-a doua este reprezentată scena chinurii sfântului de către soldații romani iar în cea de-a treia și în celelalte, sfântul este reprezentat în temniță suferind cu bărbăție chinurile la care a fost supus de către prigonitorii săi: lovituri cu pietre, smulgerea unghiilor, aruncarea în lacul înghețat, tragerea pe roată, ș.a.

Scena ultimă a icoanei îl reprezintă pe Sf. Fanurie aruncat într-un cuptor incins și astfel își dă sufletul său curat în mâinile Creatorului, rugându-se în același timp pentru prigonitorii lui. După descoperirea icoanei pentru că vechea biserică era aproape năruită, mitropolitul Nil a hotărât împreună cu credincioșii săi să zidească în cinstea sfântului o nouă Biserică.

Primind acordul sultanului turc, pentru că Insula Rodos era pe vremea aceea sub stăpânire otomană, au construit în scurt timp o frumoasă biserică închinată Sf. Fanurie, Biserică ce a supravie-

țuit vremurilor și istoriei și care a rămas până astăzi ca loc de pelerinaj al sutelor de mii de credincioși veniți din toată lumea ortodoxă.

Din cercetarea atentă a icoanei aghiografii au dedus, în lipsă de alte documente istorice, că după numele său (Fanurie în limba greacă înseamnă: evident, clar, luminat) se pare că era de neam grec provenind dintr-o familie veche creștină de vreme ce a primit un astfel de nume semnificativ. De asemenea a primit și o educație aleasă încât a ajuns să fie soldat în armata romană. În ceea ce privește data martiriului său, acesta va fi avut loc probabil în secolul II sau III al erei creștine când Biserica a avut de înfruntat persecuțiile împăraților romani. Din icoană reiese și faptul că Sf. Fanurie a mărturisit pe Hristos suferind moarte de martir când era încă foarte tânăr, bucurându-se de o cinstire deose-

bită îndată după moartea sa, de vreme ce în Rodos i-a fost închinată o Biserică.

Aghiografia consemnează numeroase minuni ale Sf. Fanurie făcute în Insula Rodos unde există biserică sa dar și în alte părți ale lumii creștine. Evlavia populară a menținut până astăzi chiar și la noi, românii, amintirea viei și a Sf. Fanurie și prin așa-zisa „plăcintă a Sf. Fanurie” sau fanuro-pita, ce se împarte seara la 40 de persoane sărace însoțită de rugăciuni și alte acte de milostenie.

Deși învăluit în legendă chipul Sf. Mucenic Fanurie, în vremea din urmă iubit atât de mult și de credincioșii români care i-au închinat și un acatist, ne apare nouă celor de astăzi ca un model și un imbold la o viață curată, la o slujire a lui Hristos și a aproapei, la o mărturisire cu curaj și fără șovăire a adevărilor vespice descoperite nouă de către Dumnezeu în viața noastră învățător, Mântuitorul lumii Iisus Hristos.

Arhid. Visarion Dumitru Bălțat

Congresul Mondial al Refugiaților Peste 1 000 de delegați și invitați

Intr-o atmosferă de mare încălțură emoțională, ieri, au început la Iași lucrările primului Congres mondial al refugiaților și descendenților acestora, indiferent de apartenența lor etnică, din teritoriile ocupate în 1940 și 1944 de URSS: Basarabia, Bucovina de Nord, Ținutul Herța și Transnistria. În prezidiul Congresului — organizat de Consiliul Național al Reintegrării — au luat loc Prea Fericitul Teocist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, I.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, I.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Nestor Vornicescu, mitropolitul Olteniei, înalți ierarhi, ofițeri și veterani de război. Între membrii prezidiului s-a aflat și dl. Alexandru Mironov, ministru tineretului și sportului. Dl. Mircea Druc nu a luat loc în prezidiu. În sală, au putut fi văzuți parlamentarii, lideri politici, prefectul județului Iași, alte oficialități. Congresul, la care iau parte peste 1 000 de delegați și invitați, a fost deschis de dl. Valeriu Sârbu, veteran de război, Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”. După ce s-a strigat apelul, la care au răspuns prezent delegații refugiaților și urmașii acestora din județele Storojineț, Cernăuți, Hotin, Soroca, Bălți, Orhei, Lăpușna, Tighina, Cahul, Ismail, Cetatea Albă și Ținutul Herța, P.F. Teocist a rostit o alocuțiune de binecuvântare și o rugăciune. Un amplu și strălucit eseu filozofic a prezentat apoi în fața congresului I.P.S. dr. Antonie Plămădeală, care a subliniat că, de fapt, în acest caz, nu e vorba de refugiați din patria lor, ci de refugiați în propriile suferințe și cugete. Fiind unul din refugiații din teritoriile ocupate de fosta Uniune Sovietică, I.P.S. Antonie a spus: „Nici unul din noi n-am plecat cu alt gând decât cu gândul reîntoarcerii”.

Constantin Coroiu

Sf. Ioan Damaschinul, A treia omilie la Adormirea Maicii Domnului

(Urmare din pag. 1)

prin strălucirile aurului, albul argintului, strălucirile pietrelor prețioase răspândite, nici prin firele de mătase, nici pentru că este acoperit cu broderii din aur și țesături de purpură, ci prin lumina divină, strălucirea Prea Sfântului Duh. El procura, nu unirea trupurilor soților pământești, ci acele legături ale Duhului care încâlțușează viața sufletelor sfinților, (și oferă) condiția cea mai bună și mai dulce decât oricare alta, adică apropierea de Dumnezeu.

Acest mormânt este mai prețios decât Edenul pentru a nu spune ceea ce s-a petrecut în acesta, ademenirea dușmanului, sfatul său prietenesc, dacă eu încerc să vorbesc astfel, veninul său, înșelătoria sa, slăbiciunea Evei, credulitatea sa, momeala dulce și amară căreia inima ei s-a lăsat prinsă și prin care a ademenit pe soțul ei, neascultarea, izgonirea, moartea — de teama ca această amintire să nu facă din sârbătoarea noastră un subiect de tristețe — voi spune că acest mormânt a ridicat un

trup muritor de pe pământ la cer, în timp ce primul Eden a făcut să cadă strămoșul nostru din cer pe pământ. Nu este în aceasta decât omul făcut după chipul dumnezeiesc care a auzit această condamnare: „Tu ești pământ și în pământ vei merge?”

Acest mormânt mai prețios decât vechiul Cort a conținut candelabru spiritual și viu, strălucind de lumina dumnezeiască, și masa purtătoare de viață, care a primit, nu pâinile de ofrandă, ci pâinea cerească, nu focul material, ci focul nematerial al Divinității.

Acest mormânt este mai bogat decât arca mozaică, deoarece a avut în fericitul destin, nu umbre și figuri, ci adevărați însuși. El a primit sicriul pur ca aurul, producătorul unei cercești; tabla vie de piatră care a primit Cuvântul, în timp ce ea se intrupa prin acțiunea Duhului Sfânt, degetul atotputernic al lui Dumnezeu, adică Cuvântul viu: el a primit altarul de aur al parfumurilor, vreau să zic, cea care purta în sânul ei scântea dumnezeiască și care înmiresma toată creația.

Atitudinea creștinului față de natură

(Urmare din pag. 1)

În același timp, omul se simte înfrățit și folosește mediul natural în favorul lui. El caută și găsește mereu noi posibilități de a folosi natura spre recreare, ca și spre menținerea și refacerea sănătății, utilizând întinsul mărilor, izvoarele subterane, aerul și soarele muntelui, alături de fructele pomilor, sau de plantele câmpului și pădurii. Chiar și locuințele se caută a fi făcute spre soare, urmând zicalei că: „unde nu intră soarele, intră doctorul...”

Privind sănătatea omului, s-a constatat că oricât de spectaculoasă ar fi industria chimică a medicamentelor, cele mai indicate, ca fiind mai potrivite și corespunzătoare organismului (firii biologice a omului) sunt cele provenite din plante. Este și aceasta o dovadă a unității de natură a omului cu creația...

Până și cele mai bune vopsele, atât ca gamă de culori, cât și ca imprimare pe țesătura hainei, sau pe pânza tablourilor sunt tot cele provenite din plante.

Infrățirea omului cu natura se evidențiază prin aceea că el se regăsește în liniștea și armonia ei. Desfășurându-și sufletul în mijlocul ei, își dezvoltă simțământul de admirație a creației. Astfel se reușește ca prin contemplarea frumuseții creației, mintea credinciosului să se ridice la contemplarea Frumuseții divine. „Chipul lui Dumnezeu îl văd într-o floare”, spunea cineva, voind să arate că creația descoperă totdeauna pe Creatorul ei... Chiar cuvântul „cosmos”, care definește universul, lumea înconjurătoare, în limba originară înseamnă ordine, armonie, frumusețe, podoabă. Accentuând această realitate, Părinții Bisericii ne spun că întreaga creație participă la viața divină prin însăși existența ei, iar un scriitor bisericesc din epoca primară a creștinismului (Tertulian) personificând firea înconjurătoare, o vede chiar rugându-se: „Se roagă toți îngerii, se roagă toată creatura, se roagă turmele și fiarele și își pleacă genunchii când ies din stăule și peșteri, privesc cu fața neliniștită spre cer, tremurându-le răsuflarea după obiceiul lor. Și păsările când se trezesc dimineața, se înalță spre cer și în loc de mâini întind aripile în cruce și spun ceva ce pare a rugăciune”.

Ambianța naturii marcată prin frumusețe constituie și un mijloc de elevație creatoare pentru sufletul omesc, încât scriitorii și poeții o cântă în imagini nepieritoare, cântăreții cu instrumentul sau melodia vocii, pictorii o immortalizează în tablouri... Prin această natură se contopește cu sufletul oamenilor, intrând în casele lor, pe îmbrăcămintea lor, sub forma obiectelor de ornament, sau ca ornament pe vase, sau pe tot felul de țesături, deschizând astfel inima spre valorile perene.

Mai mult decât atât, omului îi place și obișnuiește să-și pună nume și după denumirea florilor; sau pune el nume animalelor, după numele lui... Interesant că la unele popoare, oamenii poartă nume de animale, sau chiar de insecte. Interesant este și faptul că înfrățirea omului cu natura nu se exercită numai asupra sufletului omesc, ci și invers. Este științific dovedit că stările sufletești ale omului influențează și viața plantelor. Ca și cum și ele ar avea suflet, reacționează la stările de mânie sau de afecțiune pe care i le arată (oferă) cel ce le îngrijește. La animale această comuniune și comunicare cu omul este mult mai evidentă și se materializează mult mai concret. Despre câine, de pildă, se spune că este prietenul omului, „totdeauna credincios”, gata să sfârșească chiar pe mormântul stăpânului său, după cum este immortalizat acest fapt de Grigore Alexandrescu în poezia „Căinele soldatului”: „...Iar în dimineața aceea viitoare / Pe când se deșteaptă omul muncitor / Zăcea lângă groapă mort de întristare / Căinele Azor /”. Sunt apoi atâtea forme de afecțiune și de recunoștință a animalelor față de stăpânii lor. Supunerea față de Dumnezeu o putem învăța — arată un dascăl al Bisericii — din ascultarea pe care „turmele de vite și chiar animalele sălbatice” o arată omului, „înțelegând că ele au fost făcute și lăstate de Domnul pentru trebuințele noastre”.

Relația omului cu firea înconjurătoare este atât de adâncă, încât pentru omul înțelept natura este o carte deschisă din care el poate învăța tainele proprii lui vieții. În acest sens, Sfântul Vasile cel Mare arată că trandafirul acoperit cu mărarci dă oamenilor următoarea învățătură: „Tot ce este mai plăcut în această lume a muritorilor, este amestecat cu durere; binele cu răul; plăcerea cu căința; căsnicia cu văduvia; înălțarea cu frica de cadere; sănătatea cu boala”.

Același Sfânt Părinte recomandând tinerilor creș-

țini să cerceteze spre folos duhovnicesc orice învățătură, oferă asemănarea albinelor, care merg din floare în floare, culegând din fiecare numai ceea ce este folositor... Sfântul Ioan Gură de Aur ne îndeamnă, ca și înțeleptul Solomon, să învățăm de la furnică hărnicia în muncă, iar de la albine că roadele muncii noastre nu trebuie folosite numai pentru sine. Și păianjenul — spune el — muncete, urzind pânza sa, care întrece în măiestrie orice țesătoare, dar el este scotit de toți o lighioană, pentru că adună numai pentru sine... Iată cât de frumos ne îndeamnă un poet ca de la întreaga creație să învățăm ceea ce are mai caracteristic: „...Învață de la flăcări ce-avem de ars în noi / Învață de la ape să nu dai înapoi / Învață de la umbră să fii smerit ca ea / Învață de la stâncă să-nduri furtuna grea / Învață de la soare cum trebuie s-apui / Învață de la piatră cât trebuie să spui / Învață de la greier când singur ești, să cânti, / Învață de la lună să nu te inspăimânti / Învață de la vultur când umerii ți-s grei / Și du-te la furnică să vezi povara ei / Învață de la floare să fii gingaș ca ea / Învață de la miel să ai blândetea sa / Învață de la păsări să fii mereu în zbor / Învață de la toate că totu-i trecător! / Învață de la toate că toate-ți sunt surori / Cum treci frumos prin viață, cum poți frumos să mori / Ia seama fiu al jertfei, prin lumea care treci / Să-nveți din tot ce piere cum să trăiești în veci!” (Tralan Dorz).

Infrățirea omului cu firea înconjurătoare se manifestă atât prin protejarea ei, cât mai mult, prin înobilirea și crearea noilor varietăți și specii mai frumoase și folositoare. Aceasta evidențiază capacitatea „demiurgică”, care îl consacră pe om ca „împreună lucrător cu Dumnezeu” (I Corinteni 3, 9), la perfecționarea creației, conferindu-i și adevărata calitate de „stăpân” al ei, fiindcă a folosi creația epuizând-o despotice, nu înseamnă a o stăpâni, ci a abuza de ea în defavorul tău și al ei.

Așa cum păcatul a creat suferința întregii făpturi, tot astfel întreaga fire, spune Apostolul „se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtașă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu” (Romani 8, 19—22).

Și dacă păcatul a fost săvârșit de primul om în mijlocul naturii, în grădina Edenului, tot în mijlocul naturii, pe Dealul însângerat al Golgotei și din mormântul gol săpat în stâncă, ne-a venit și mântuirea. Iar revărsarea Sfântului Duh în ziua Rusalilor va pecetui sfințirea creației. Astfel, apa sfințită prin pogorârea Sfântului Duh devine materia Tainei sântului Botez, prin care primim harul tertării păcatului strămoșesc, renăscând la o viață spirituală; Sfântul Mir alcătuit din 38 de plante aromate ne oferă harul creșterii duhovnicești; Pâinea și Vinul sfințite se prefac în Trupul și Sângele Domnului, iar untdelemnul sfințit devine tămăduitor al bolilor truștești și sufletești. Tot în acest context putem spune că Duhul Sfânt se arată oamenilor spre a fi văzut de ei, ia asemănarea firei înconjurătoare. Așadar la Botezul Domnului se arată în chip de porumbel, iar la Cincizecime ia înfățișarea limbilor ca de foc.

Rugăciunea Bisericii se îndreaptă deopotrivă asupra omului și asupra firei înconjurătoare, referindu-se la „îmbelsugarea roadelor pământului”, la „vremuri pașnice”, la firea naturii de dușmanii ei vătămători, la oferirea condițiilor de rodire; ploii la vreme potrivită, ferirea de secetă, de curenți, de vânt distrugător. Am putea adăuga apoi rugăciunile de sfințire a locuinței, a fântânilor, sau roadelor câmpului iar cu prilejul Jertfei Euharistice — spune un Sfânt Părinte (Chiril al Ierusalimului), facem amintire de cer, de pământ, de mare, de soare, de lună, de toată creația. În acest cadru subliniem faptul că una din caracteristicile vieții înduhovnicite este și aceea de a te simți înfrățit cu întreaga creație, cu lumea materială, a plantelor, a animalelor, a corpurilor cerești și chiar a fenomenelor naturii. Unii ca aceștia spuneau: „fratele meu soarele, sora mea luna, fratele meu vântul...” Și nu puține au fost cazurile de îmblănzire a celor mai feroase animale sălbatice.

La fel, unul din marii umanști creștini ai zilelor noastre (Albert Schweitzer) ca medic misionar participa la eliminarea oricărei suferințe, atât din viața oamenilor, cât și a reptilelor, păsărilor, animalelor și chiar a vegetației...

Toate acestea ne arată că creația lui Dumnezeu este bună și spre folos omului, iar el ca și coroană a creației, purtând chipul Creatorului își îndeplinește menirea în măsura în care, simțindu-se înfrățit cu creația, își aduce aportul la continua ei perfecționare, devenind astfel un „împreună lucrător cu Dumnezeu”.

Demnitatea umană a embrionului

(Urmare din pag. 1)

Adică a embrionilor de până la paisprezece zile. Dacă scopul unic al acestor embrioni — procreația — eșuează pot fi folosiți pentru cercetarea științifică? Articolul 15 al Proiectului Convenției de la Strasbourg autoriza „cercetările pe embrioni in vitro, de vârstă mai mică de 14 zile”. Când însă s-a trecut la vot, Adunarea s-a împărțit.

Una din părți argumenta că în primele două săptămâni celeule nu sunt diferențiate, deci nu se poate vorbi de un embrion, ci de un pre-embriion. Iar acesta nu e om, ci poate fi tratat ca un obiect oarecare. Nu are drepturi morale și juridice. De aceea, dacă unicul său scop legitim pentru care a fost obținut in vitro, cel de procreație, a eșuat, e mai util a pierde embrionul lăsându-l să moară, decât a-l folosi pentru scopuri de cercetare biomedicală?

Cealaltă parte a Adunării, cea catolică dar nu numai, susținea că „omul”, cu demnitatea sa de persoană, se naște în momentul concepției fie în vitro, fie in vivo. În nici un caz nu poate fi utilizat embrionul în vreun scop diferit de procreație. Nici măcar pentru cercetare biomedicală.

Ambele poziții au căutat o fundamentare științifică serioasă. Prima observa că „omul” nu e o entitate abstractă ci un întreg concret de celule diverse și de funcțiuni. Așadar, dacă celulele nu sunt diferențiate și funcțiunile n-au apărut, nu avem de-a face cu un „om”. A doua poziție pune în evidență „omul” ca proces. Viața începe din momentul concepției. Și nu se poate alege un reper temporal sau fiziologic, înainte de care viața nu e încă de „om” și după care devine viața unui „om”.

Deși această problemă esențială n-a fost încă soluționată, participanții la Adunarea de la Strasbourg speră că, după o elaborare viitoare, chestiu-

nea să fie fixată într-un „Statut al embrionului”.

Discutarea statutului embrionului redeschide, în mod conflictual, problema privind legea avortului. Concomitent cu Convenția de la Strasbourg, Comitetul Național de Bioetică (din Italia) iniția la Roma „Mișcarea pentru viață”, adunând 50.000 de adepzi spre a fi înaintate Parlamentului, în vederea recunoașterii deplinei demnități juridice a embrionului. „Mișcarea” solicita introducerea unei modificări în articolul 1 al Codului civil: „orice ființă umană are capacitate juridică din momentul concepției”.

Mișcări similare pot fi întâlnite, în numeroase țări europene. Și în România, Organizația „Pro vita” militează pentru reafirmarea demnității umane a copilului nenăscut.

Citind textul adoptat de Adunarea de la Strasbourg pot fi făcute câteva observații. Așa cum au afirmat și unii dintre participanți, rămân încă multe aspecte discutabile în text. Atrage atenția în special primul articol care face distincție între persoană umană și ființă umană: în acest fel se perpetuează viziunea utilitaristă asupra persoanei umane.

Inspiratorul Convenției Europene de Bioetică, spaniolul Marcello Palacios amintea că multe din articolele documentului sunt desprinse nu din Mein Kampf al lui Adolf Hitler, ci din Convenția drepturilor omului. La aceasta noi am adăuga că nici Convenția drepturilor omului nu-i suficientă pentru a rezolva această serioasă problemă de bioetică. Și aceasta, intrucât bioetica folosește doar limbajul dreptului; esența ei e de natură axiologică. Altfel spus, aspectul formal al rezoluțiilor dezbaterilor bioetice se poate inspira din sfera juridicului, căreia îi aparține și Convenția drepturilor omului. Însă substanța problematicii bioetice tre-

ȘTIRI DIN LUMEA ORTODOXĂ

— Apostoliki Diakonia — organism auxiliar al Sf. Sinod al Bisericii Grecești a publicat recent într-o broșură comunicarea I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, ținută în fața studenților teologi în Aula Magna a Facultății de Teologie a Universității din Atena în luna martie 1994.

Comunicarea are ca titlu „Ortodoxia și lumea contemporană” și se ocupă pe larg de problemele Ortodoxiei în general și ale Ortodoxiei românești în special, precum și de poziția și rolul Bisericii Ortodoxe Române în Mișcarea Ecumenică Contemporană.

Comunicarea I.P.S. Mitropolit Antonie a fost publicată de asemenea și în jurnalul oficial al Bisericii Ortodoxe Grecești „Ekklesia” pe anul 1994.

— Un interesant și documentat studiu privind învățământul religios în România, precum și predarea religiei în școlile din România după Revoluția din decembrie 1989 publică I.P.S. Mitropolit Dr. Daniel al Moldovei și Bucovinei în numărul pe aprilie a.c. al revistei Mitropoliei din Pireu, „Peiraki Ekklesia”.

— Între 1—13 aprilie a.c., S.S. Bartholomeus I, Patriarhul Ecumenic a vizitat Biserica Ortodoxă din Coreea de Sud. Este prima vizită a unui patriarh ecumenic în această parte a lumii, unde grație activității neobosite, a Bisericii Grecești, există astăzi o vie și puternică Biserica Ortodoxă. În cursul celeiași luni S.S. Bartholomeus I a vizitat și Patriarhia Ierusalimului, punând astfel capăt disensiunilor existente între Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Ierusalimului ivite ca urmare a unor situații de fapt din Australia.

În data de 29 iunie a.c., S.S. Bartholomeus I a efectuat o vizită în Cetatea Eternă unde s-a întâlnit cu S.S. Papa Ioan-Paul al II-lea.

Considerată de mass-media ca o vizită istorică, ea a permis o întâlnire la nivel înalt între cele două Biserici surori.

— În legătură cu o posibilă vizită al Papei în toamnă în Patmos, legată de festivitățile prilejuite de împlinirea a 1900 de ani de la scrierea ultimei cărți din Canonul Noului Testament, „Apocalipsa”, vizită speculată de către unii, Sf. Sinod al Bisericii Grecești, întrunit în ședință extraordinară a calificat-o drept „inopportună”.

În Comunicatul Sf. Sinod se face referire și la unele activități iredentiste ale Bisericii catolice — recte a Bisericii Unite și în Transilvania.

— Deși cu un statut aparte, Sf. Munte Athos, adevărată „republică monahală” se bucură de o atenție deosebită din partea statului elen.

Recent Guvernul Greciei a aprobat o subvenție de 3,5 miliarde drahme pentru lucrări de restaurare și de consolidare a unor așezăminte monahale din Sf. Munte.

Prăznuire de suflet la Atena

În viața fiecărui popor în general și a poporului român în special, marile evenimente legate de existența sa istorică sau comemorarea personalităților de excepție din panteonul național se constituie în pietre de hotar și în același timp în imbolduri la o mai strânsă legătură între fiii aceluiași neam uniți în cuget și simțire într-o slujire cu credință a marilor idealuri ce au însușit neamul românesc în decursul milenarelor sale existențe.

În acest context, ziua de 2 iulie a acestui an, zi în care printr-un calendarul ortodox român e prăznuit binecredinciosul voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a căpat noi valențe și o încercătură istorică și pentru românii stabiliți în decursul vremii în capitala străvechii Elade.

Prin grija Comunității române din Atena, ce poartă numele binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt și a Ambasadei României din Atena, a fost organizată o reușită manifestare românească și creștinească cu prilejul prăznuirii marelui strateg al creștinătății ce-și doarme somnul la vestita-ctitorie de la Putna Moldovei.

Găzduită prin bunăvoința Părintelui protopresbiter Constantin Karaisaridis, fost doctorand al Facultății de Teologie din București, slujba de prăznuire a fost oficiată în limba română și greacă în împunătoarea biserică cu hramul „Sf. Marina” din Cartierul Ano-Illisia din Atena. Au slujit pe lângă părinții greci de la această Biserică și P.C. Arhidiaconi: Ilie Frăcea, Eugen Moraru și Visarion Bălțat, aliați la studi-

Suma cea mai mare este destinată Mănăstirii Simonopetra ce este așezată pe un colos masiv stâncos ce amenință cu prăbușirea.

— Un interesant articol legat de problemele Sf. Munte Athos și în special de revigorarea vieții monahale de aici, publică renumitul istoric și bizantinolog, autor al celebrei cărți „Căderea Constantinopolului”, apărută și în românește, Sir Steven Runciman, președinte de onoare al Asociației „Prietenii Muntelui Athos” în „Sunday Times” — Londra din 16. aprilie 1995.

Spre surprinderea tuturor în acest an a fost semnalată existența unei mănăstiri budiste în... Grecia! După informațiile primite de la Mitropolia de Kassandra pe teritoriul căreia activează această mănăstire ea este condusă de un monah budist și are deja câțiva viețuitori.

— Prima mănăstire ortodoxă italiană a fost înființată recent în Pistoia — Italia de către un ieromonah, devenit și egumen al acesteia, părintele Silvano Livi, fost preot romano-catolic convertit la Ortodoxie, lucru ce a provocat reacția negativă a episcopului catolic diecezan.

Între 10—26 mai a.c. I.P.S. Serafim Joantă, Mitropolitul românilor din Europa Centrală și de Nord, s-a aflat în vizită oficială la Biserica Ortodoxă din Cipru la invitația I.P.S. Arhiepiscop Hrisostomos al Ciprului.

— Patriarhul Senuda „papă al Alexandriei”, și șeful Bisericii Copte din Egipt, a vizitat Biserica Greacă în cursul lunii aprilie, întâlnindu-se cu S.S. Arhiepiscopul Serafim al Atenei. Patriarhul Senuda se afla în drum spre Armenia unde a luat parte la întronizarea noului catolicos armean.

— Arhiepiscopul Iakobos al Americii a vizitat recent Biserica Greacă și Patriarhia Ecumenică de Constantinopol.

— A trecut la cele veșnice în urma unui tragic accident de mașină I.P.S. Mitropolit Nicodim al Nau-pacului — Grecia la numai 50 de zile de la întronizarea sa. Accidentul a survenit în timp ce se îndrepta spre Atena.

— Noul Patriarh (Catolicos) al tuturor Armenilor a fost ales S.S. Karekin II, care îi succede astfel patriarhului de piosă amintire Vasken I.

Noul Patriarh, născut în Siria în 1932, cu studii la Oxford a fost între 1975—1983 vicepreședinte al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, iar în anul 1983 a fost ales patriarh al Ciliciei.

Instalarea s-a făcut la 9 aprilie a.c. în Catedrala patriarhală din Etcimiazin.

Arhid. Visarion Bălțat

lor de pretutindeni, care a o'erit și domnia sa un tablou al voievodului pentru comunitatea românească de aici. Domnul consul Florian Unchișu din partea Ambasadei României la Atena a exprimat mulțumiri Parohiei gazdă pentru ospitalitatea arătată, mai ales pentru faptul că această Parohie s-a oferit să pună la dispoziție biserica sa pentru slujbe în limba română ori de câte ori credinciosii români o cer. A mulțumit oaspeților din țară sosiți la Atena pentru a participa la această prăznuire precum și tuturor celor prezenți. De remarcat faptul că prăznuirea Sf. Ștefan cel Mare s-a bucurat de o participare masivă a românilor aflați în capitala Greciei, Atena, și care la sfârșitul slujbei au primit câte un dar simbolic — o frumoasă icoană a Sf. Marina din partea Parohiei gazdă.

Toți vorbitorii au scos în evidență grija deosebită a Statului român și a Patriarhiei române, personal a P.F. Patriarh Teoctist al României, pentru românii aflați în afara granițelor țării. O agapă comună oferită de Comunitatea românească din Atena a încheiat această zi de pomenire în-crisă în calendarul de suflet al neamului românesc.

Cu siguranță că, pentru toți participanții la această prăznuire de peste an a Marelui Ștefan, ea s-a constituit într-un moment de aducere aminte a marilor înaintași ai neamului românesc, de sfinții și bineplăcuții lui Dumnezeu odrășiți din sânul Lui și în același timp într-un îndemn continuu la o slujire sinceră a Patriei și a Sfinței noastre Biserici strămoșești.

Arhid. Visarion Dumitru Bălțat

buie raportată la un sistem antropologic de referin-

ment.

Învățătura de credință ortodoxă poate oferi acest suport axiologic, care este unul biblic și patristic, pe care să se întemeieze întreaga bioetică. Viziunea funcțional-utilitaristă, aceea care pune în discuție pre-embriionii, prezintă deficiența sistemului căruia îi aparține și în care utilul amenință valoarea; cu alte cuvinte bunăstarea unora se dezvoltă în detrimentul vieții altora. Nici viziunea catolică nu ni se pare optimă, prezentând omul ca proces. Omul este mult mai mult decât un proces. El este în primul rând o revelație, o continuă „apocalipsă”, o „teofanie” în istorie. Căci, în fiecare copil zămislit, Hristos însuși vine în lume, punând chipul său în fiecare om. Și omul are această valoare epifanică din momentul concepției, zămislirea însăși fiind lucrarea Duhului Sfânt — „de viață Dătătorul”. Aici își are izvorul misterul vieții care scapă cercetării științifice, dar pe care știința nu trebuie să-l ignore. Nu degeaba, Biserica Ortodoxă are în mare cinste trei momente ale is-

toriei mântuirii, ca sărbători ale zămislirii: Buna-vestire (25 martie), Zămislirea Sfinței Fecioare de către Sfânta Ana (9 dec.) și Zămislirea Sfântului Ioan Botezătorul (23 septl.).

Considerăm deci că de vreme ce bioetica nu e doar o știință pozitivistă, bazându-se doar pe date, ci și pe valori morale, o fundamentare axiologică creștină este absolut necesară, pentru a putea reprezenta o șansă pentru Europa atât de tulburată azi de tot felul de ideologii. Că bioetica devine deja o „temă politică forte”, cum se exprima un participant la Adunarea de la Strasbourg, e un lucru pozitiv. Dar nu trebuie să uităm că „un nou umanism” poate oferi răspuns întrebărilor omenirii doar dacă își găsește rădăcinile într-un creștinism autentic, biblic și patristic, de unde-și trag sevele marile culturi ale Europei. Altfel, bioetica poate deveni teren de confruntări ideologice, din care omul și demnitatea sa nu au nimic de câștigat. Să avem totuși speranța că omul va ști să facă din bioetică știința care să afirme și să apere viața, prin raportare la morala creștină.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- Marți, 1 mai a.c.** — a primit pe Dl. Dorin Teodorescu de la ziarul „Rondul”, căruia i-a acordat un interviu.
- Marți, 9 mai a.c.** — a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R. la Patriarhia Română.
- Vineri, 12 mai a.c.** — a participat la Universitatea din Sibiu la întrunirea festivă în cadrul căreia s-a atribuit Universității numele „Lucian Blaga”. Au fost prezenți președintele Senatului României dl. prof. dr. Oliviu Gherman, Ministrul Învățământului, prof. dr. Liviu Maior și consilierul prezidențial Victor Opaski.
- Cu acest prilej I.P.S. Sa a ținut o cuvântare, aducând un omagiu celui care a fost marele Lucian Blaga.
- Marți, 16 mai a.c.** — a participat într-un cadru festiv la Capela Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”, la Sf. Liturghie săvârșită cu ocazia terminării studiilor promoției de absolvenți 1995.
- Cu acest prilej a îndrumat studenții spre o rodnică păstorire și îndeplinirea exemplară a misiunii ce revine fiecăruia.
- a primit pe dl. profesor Stelianos Papadopoulos din Grecia aflat la Sibiu, pentru o conferință la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”.
- În după-masa aceleiași zile a participat la reședința episcopului evanghelic Kristoph Klein, la primirea președintelui Germaniei, dl. Roman Herzog, aflat în vizită la Sibiu. A participat apoi la recepția oferită de președinte în sa-loanele restaurantului „Împăratul Romanilor”.
- Miercuri, 17 mai a.c.** — a participat la cina festivă de la Căminul-azil Karl Wolf, oferită de dl. prefect Traian Munteanu în cinstea președintelui Germaniei, unde s-a întâlnit cu dl. Președinte al Germaniei și cu Ministrul de Externe al României, dl. Teodor Meleșcanu.
- Sâmbătă, 20 mai a.c.** — a participat în aula „Lucian Blaga” a Universității din Sibiu, la acordarea titlului de „doctor honoris causa” domnului prof. Charles A. Kiesler, cancelarul Universității din Missouri — Columbia (S.U.A.).
- după-masă a plecat la Mănăstirea Sâmbăta.
- Duminică, 21 mai a.c.** — a slujit liturghia arhierescă în parohia Copăcel, prof. Făgăraș. După Sf. Liturghie a sfințit monumentul veteranilor de război și al eroilor.
- La sfârșitul slujbei de sfințire a rostit un cuvânt de învățătură.
- În după-amiaza aceleiași zile a făcut o vizită în parohia Sinca Veche, unde a săvârșit un parastas la o biserică săpată în stâncă, păstrată de-a lungul veacurilor.
- Marți, 23 mai a.c.** — a primit pe pr. Comănici Nicolae, parohul bisericii Turnișor II Sibiu, care a prezentat trei proiecte pentru construcția bisericii.
- Miercuri, 24 mai a.c.** — a primit pe dl. Sergiu Cucuietu, redactor la ziarul „Alfa și Omega” și „Țara” din Republica Moldova.
- Marți, 30 mai a.c.** — s-a întâlnit cu o comisie formată din dl. Tănăsescu Petre de la Secretariatul de Stat pentru Culte, pr. Iordăchescu Nicolae, inspector pentru religie la Ministerul Învățământului și dl. prof. Nicu Octavian de la Seminarul Teologic București. Au mai participat Păr. Vicar Aurel Răduț, inspector Dumitru Neamțu și Ana Iliescu, de la Inspectoratul Sibiu.
- În intervalul 1—30 mai a rezolvat probleme ale vieții bisericești din Eparhie.
- Joi, 1 iunie 1995.** I.P.S. Mitropolit a plecat la Oradea, unde a participat la festivitățile ocazionate de acordarea titlului de Doctor Honoris Causa P. F. Patriarh Teoctist.
- Vineri, 2 iunie a.c.** a participat la festivitățile prilejuate de acordarea titlului de doctor honoris causa P. F. Patriarh Teoctist, de către senatul Universității Oradea. Festivitățile s-au desfășurat la Teatrul Național din Oradea.
- În după-amiaza aceleiași zile a prezidat lucrările **Sinodului mitropolitan al Ardealului**, la sediul Episcopiei Oradiei, invitat fiind și P. F. Patriarh Teoctist.
- Sâmbătă, 3 iunie a.c.** a participat la manifestările legate de vizita P. F. Patriarh la bisericile din Diosig, Beiuș, Ceica, Budureasa și a vizitat Stațiunea Stăna de Vale unde împreună cu P. F. Patriarh și delegația oficială au putut vedea noua biserică zidită în roșu care se construiește în această stațiune.
- Duminică, 4 iunie a.c.** a săvârșit Sf. Liturghie împreună cu P. F. Patriarh, P. S. Ioan al Oradiei și P. S. Ioan al Covasnei și Harghitei pe locul unde se va ridica noua Catedrală episcopală în orașul Oradea.
- Luni, 5 iunie**, revenit la Sibiu a primit într-o vizită pe Dl. Andrei Pleșu și Arhim. Andrei Scrima.
- Vineri, 9 iunie**, a participat în sala Senatului „Lucian Blaga” a Universității Sibiu la Simpozionul intitulat „**Relațiile interetnice și difuzarea lor în Mass Media**”. Cu această ocazie a rostit și o cuvântare.
- Duminică, 11 iunie**, Rusaliile, a slujit în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul acestui mare Praznic, Liturghia arhi-

erească, fiind înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi. Cu acest prilej a rostit cuvânt de învățătură.

Marți, 13 iunie, a treia zi de Rusaliile a slujit Liturghia arhierescă la Schitul Sibiel, înconjurat de un sobor de 12 preoți și 2 diaconi. Răspunsurile au fost date de un grup de studenți teologi. La Priceasnă a predicat Părintele Zosim Oancea din Sibiel, arătând și istoricul acestui Sf. Schit. Predica zilei a fost rostită de **I. P. S. Mitropolit Antonie** care și cu această ocazie a rostit cuvânt de învățătură și îndemnuri duhovnicești pentru creștinii prezenți la această Sf. Slujbă.

În după-masa aceleiași zile, la întoarcerea spre Sibiu, a făcut o vizită la Mănăstirea Orlat, inspectând lucrările care s-au executat și dând îndrumări pentru lucrările ce se vor executa în continuare. Cu această ocazie a rostit în biserică cuvânt despre conștiința creștină în fața unui grup mare de creștini din Mediaș și Sibiu aflați în vizită acolo.

Miercuri, 14 iunie, a primit, la cererea sa, pe arhimandritul Ermoghen Adam din Chișinău cu care a discutat unele aspecte ale situației în care se află Biserica românească din Basarabia.

Joi, 15 iunie, după masă, a participat la Cercul Militar din Sibiu, la masa festivă a absolvenților Promoției 1995 a Facultății de Teologie.

Vineri, 16 iunie, invitat fiind de P. S. Episcop Calinic al Argeșului și de Dl. Director Corneliu Bucur, al Muzeului „Astra” Sibiu, a participat la Expoziția prilejuită cu ocazia expunerii catapetesmei Mănăstirii Curtea de Argeș, restaurată în laboratoarele Muzeului ASTRA din Sibiu.

Luni, 19 iunie, după masă, a participat la Cercul Militar Sibiu la lansarea cărții „**Ortodoxie și Naționalitate — Andrei Șaguna și românii din Transilvania, 1846—1873**” a istoricului Prof. Dr. Keith Hitchins. Lucrarea a fost prezentată, din încredințarea autorului, de Pr. Prof. Aurel Jivi, traducătorul acesteia. Despre autor, carte și epoca șaguniană în Transilvania a vorbit **I. P. S. Antonie**.

Joi, 22 iunie, a participat la o întâlnire în București, la Sediul Senatului, împreună cu Domnul Oliviu Gherman, însoțit fiind de I. P. S. Arhiepiscop Bartolomeu Anania al Clujului, și P. S. Andrei al Alba Iuliei, la o discuție privitoare la relațiile dintre Biserica Ortodoxă și Biserica unită cu Roma, din Ardeal. Au participat și trei ierarhi ai Bisericii Catolice Orientale.

Sâmbătă, 24 iunie, a săvârșit Sf. Liturghie în localitatea Fântânele, aparținătoare Protopopiatului Săliște. După terminarea Sf. Liturghii a sfințit o cruce comemorativă și o placă în cinstea celui care a fost Dr. Ioan Stroia, episcop al Armatelor. Cu această ocazie a rostit cuvânt de învățătură la biserică și cuvânt festiv la ceremonia de sfințire a Troiței și la deschiderea Muzeului sătesc din Fântânele.

Luni, 26 iunie, a primit la Reședința mitropolitană pe dl. profesor Preotu I. de la Liceul Andrei Șaguna din Sibiu, care împreună cu un grup de colaboratori au prezentat I. P. S. Mitropolit monografia Liceului de la origini și până astăzi, rugând pe I. P. S. Mitropolit ca să-i sprijinească pentru tipărirea lucrării.

Joi, 29 iunie, a plecat spre Iași unde a participat la două importante acțiuni. În drum a vizitat Mănăstirea Sihăstria, pentru a-l vedea și a se întreține cu părintele Ilie Cleopa.

Vineri, 30 iunie, a participat la Iași, la Institutul Teologic, la o consfătuire cu titlul „**Concilierea, darul lui Dumnezeu**”. Alături de reprezentanți ai tuturor Institutelor Teologice din țară, au participat P. F. Patriarh Teoctist ca invitat de onoare, I. P. S. Daniel al Moldovei și Bucovinei, I. P. S. Nestor, Mitropolitul Olteniei. Cu acest prilej s-au adus în discuție posibilitățile de reconciliere între confesiunile creștine și buna conviețuire a lor în spațiul religios care este țara noastră.

În aceeași zi, a participat la lucrările primului **Congres Mondial al refugiaților și descendenților acestora din teritoriile românești ocupate de fosta Uniune Sovietică**. Acest Congres s-a desfășurat sub deviza „**Ne cheamă pământul strămoșesc**”. Au participat peste 1000 de basarabeni, bucovineni, herțeni și transnistreni, și reprezentanți ai celor peste un milion de refugiați din teritoriile ocupate de sovietici între 1940—1944. Congresul a fost organizat de către Dl. Mircea Druc și a avut ca președinți de onoare pe **I. P. S. Mitropolit Antonie** al Ardealului și **I. P. S. Mitropolit Nestor** al Olteniei, originari din aceste ținuturi.

În cadrul acestui prim Congres, **I. P. S. Mitropolit Antonie** a prezentat o comunicare referitoare la ocupația de către sovietici a Basarabiei, Bucovinei și Ținutului Herța și la necesitatea reunificării acestor teritorii cu Patria-mamă România.

În această perioadă I. P. S. Mitropolit a primit la Reședința mitropolitană obișnuitele audiențe zilnice, atunci când a fost prezent în Sibiu și a rezolvat probleme curente ale vieții bisericești din Eparhie.

Pr. Valentin Sicoe
Secretar eparhial

Semnalăm... Semnalăm...

„**Golgota tranziției**” de Antonie Iorgovan (ed. Globus, București, 142 p.) are subtitlul: „**Eseuri neconvenționale**”. Iată un titlu cât o epocă! E vorba de epoca prin care trecem acum, pe care autorul o vede și o simte ca pe o Golgotă. Îi prinde, într-o suită de eseuri, o mare parte din bolile, din inconsistența și din chinurile ei. Să dea Dumnezeu să fie chinurile nașterii unui Făt Frumos!

Eminescu va fi tipărit și retipărit pentru toate generațiile de români până la sfârșitul veacurilor. Va fi mereu nou și tot mai citit. O ultimă ediție cuprinzând poeziile cunoscute dar și antume, și postume, și variante, publică romancierul Ion Topolog Popescu din Brașov, stabilirea postumelor fiind semnată de Arina Petrovici (ed. Tipocart Brașovia, Brașov, 1993, 743 p.). Ion Topolog Popescu, folosind cele mai cunoscute și complete izvoare, ne dă un volum consistent și valoros.

După un Cuvânt introductiv, îngrijitorul ediției, numit mai sus prefațează volumul cu un studiu intitulat: **Prima teză de doctorat la o universitate străină cu subiect: „Eminescu, viața și opera”**, fiind vorba de lucrarea lui Elie Miron Cristea, la Universitatea din Budapesta, lucrare redescoperită, tradusă și publicată (cu o introducere) de **Antonie Plămădeală**, în vol. „**Pagini dintr-o arhivă inedită**”, ed. Minerva, București, 1984.

Ultima poezie publicată în volumul de față, în Anexa II cu poezii nedatate, selectate de Ion Topolog Popescu parcă ar fi nedatată tocmai spre a o auzi azi din lira și sufletul poetului:

Auzi!... Departe strigă slabii
Și asupriți către noi:
E glasul blândeii Basarabii
Ajunsă-n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină
Gemând sub cnutul de Calmuc
Legată-n lanțuri e-a ei mână
De ștreang târând-o ei o duc.
Murit-au? Poate numai doarme.
(p. 731)

Cine ar mai avea nevoie de vreun comentariu?

Editura episcopiei Romanului și Hușilor a tipărit o carte cu titlul: „**Ne vorbește părintele Cleopa**”, sub îngrijirea părintelui Arhim. Ioanichie Bălan (1995, 150 p.). E o carte din care se pot folosi mulți. Întâlnim încă odată stilul direct, filocalic al Părintelui Cleopa, a cărui prezență în spiritualitatea ortodoxă românească este o binecuvântare cerească.

ANTONIE P.

Atenagora

(Urmare din pag. a 4-a)

lației statului, care consideră crimă numai numele de creștin, fără să cerceteze și felul de a fi al creștinilor. Ca și Sf. Iustin, el respinge acuzațiile păgâne cu ajutorul Sfinței Scripturi și înfățișarea frumoasei vieți creștine.

Atenagora — spre deosebire de Tațian, de pildă — și ca și Sf. Iustin, caută o punte de înțelegere între creștinism și păgânism. Filozof neoplatonic, dar nu sclav al acestei școli, Atenagora are posibilitatea să-și formeze o cultură deosebită. El devine prin aceasta binevoitor și chiar adept al filozofiei. De aceea nu respinge pe filozofii păgâni, cum face Tațian, ci îi socotește că posedă și ei o parte din cunoașterea adevărului divin, dar nu pot ajunge la deplina cunoaștere a lui Dumnezeu decât prin intervenția revelației (ca și Sf. Iustin). Combate cu tărie pe păgâni, care nu fac altceva decât să-și insulte pe creștini fără scrupule și să-i acuze fără conștiință. Ca și Aristide, el preferă să dovedească dumnezeirea creștinismului cu prezentarea moralei creștine, superioară oricărei morale omenești și să arate efectul ei asupra celor umili. Face însă o legătură între morală și dogmă. Este primul care folosește o prezentare rațională a unității lui Dumnezeu și primul de asemenea care încearcă a demonstra științifică a Trinității. El arată că unicul izvor al cunoașterii este revelația divină, pe Dumnezeu numai prin Dumnezeu îl putem cunoaște, rațiunea având rolul numai de a lămuri datele Revelației. La așa înălțime de concepție noetică puțini teologi s-au ridicat până în urmă cu câteva decenii și abia de atunci își face drum aceeași concepție în manualele de teologie. Valoarea ca martor al tradiției vechi bisericești și deosebit de mare în ce privește dogma Sfinței Treimi, care e magistrat tratată în Apologia sa. Apologia e un izvor util pentru Teologia dogmatică, dar nu mai puțin și pentru Teologia morală. În capitolele ultime ale Apologiei, în special în cap. 31—33, se dă descrierea moralității creștinilor din timpul său, cu reflexiuni ale sale, ca de ex. cea despre căsătoria a doua, care după el nu e decât un „adulter cinstit”. Tratatul Despre Înviere poate fi utilizat și azi în Teologia fundamentală, argumentul despre eternitatea intrinsecă (de la natură) a sufletului, este însă erezie platonistă. Vorbește despre îngeri și demoni, arătând că Dumnezeu a creat mulțimea îngerilor și a slujitorilor pe care prin Logosul Său i-a împărțit și i-a rânduit să se ocupe cu stihiele, cu cerurile, cu lumea și cu buna ordine a celor ce se află întru-insă. Un număr de îngeri au căzut din cauza mândriei, a lipsei lor de măsură. Din unirea îngerilor cu fiicele oamenilor s-au născut demonii care rătăcesc în jurul lumii și care tulbură liniștea celor drepti, atacă continuu pe oameni. Vorbește apoi despre zeii și imoralitatea păgână.

Atenagora prin cugetare este un înainte mergător al școlii catetice alexandrine. Moderat în cunoștințe, are o limbă de o înaltă ținută dialectică, întrecând pe aproape toți scriitorii sec. II prin talentul literar, prin sensibilitatea termenilor, prin precizia lingvistică, prin puritatea lingvistică. Este în primul rând dialectician, un maestru al catetelui, spre deosebire de Sf. Iustin, care e un apologet plin de căldură și simplu, și de Tațian, care a fost polemist și sofist încercat. Atenagora a fost singurul apologet care s-a adresat împăraților fără mânie și resentiment, cu aprecieri elogioase pentru libertatea cu care autoritățile tratează pe supușii imperiului, pentru trănicia legilor și pacea imperiului. Umanismul, ca și gândirea lui, e de o rară finețe.

JURĂMÂNTUL

Miercuri, 28 iunie, am participat la un moment cu totul emoționant și care se constituie ca o premieră absolută: depunerea jurământului, cu mâna pe Sfânta Evanghelie și pe Sfânta Cruce, a primei promoții de licențiate în Teologie-Litere. Tinerete prezente în Capela Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu și L-au luat martor pe Dumnezeu și au făgăduit înaintea Stăpânului cereesc că vor face cunoscut viitorilor lor învățării Cuvântul Cel fără de moarte, așa cum L-a păstrat Biserica noastră Ortodoxă, așa cum le-a fost lor descoperit în cei patru ani de studiu. Legământ mare și sfânt este acesta!

S-a văzut că apropierea studiului limbii române cu acela al adevărilor de credință este nu numai posibilă, ci și necesară. Credința străbună și limba străbună au susținut dintotdeauna ființa neamului, căci a fi român înseamnă a fi ortodox și a ține „legea românească”, legea pămantului, înseamnă a-L mărturisii pe Hristos, așa cum ne-au învățat Apostolii și Sfinții Părinți.

Limba română n-a fost prezentă la Turnul Babel, când Dumnezeu, pedepșindu-i pe oameni cu

amestecarea limbilor, a orânduit, în același timp, ca lumea să fie purtătoare a diferitelor graiuri. Limba română n-a fost prezentă nici la momentul Cincizecimii, când Duhul Sfânt i-a înzestrat pe Apostoli cu darul vorbirii „în limbi”. Limba română nu se afla printre acele limbi. Dar ne-a fost dat nouă, românilor, să putem exprima în vorba noastră, mai frumos și mai limpede decât la alte neamuri, adevărul Evangheliei.

De aceea, drumul pe care pornesc acum tinerete absolvente este atât de frumos, dar și atât de încărcat de responsabilitate! A descoperi, în fața micilor ascultători, în graiul curat al strămoșilor, că suntem cu toții fii ai Tatălui cereesc, că Mântuitorul Iisus Hristos ne-a deschis poarta spre viața veșnică, că nimic nu este mai de preț în lumea aceasta decât sufletul nostru, iată misiunea nobilă a celor care, cu mâna pe Sfânta Cruce și pe Sfânta Evanghelie, au spus fără să șovăie: „Jur!” și au încheiat cu tradiționala și copleșitoare formula: „Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Florina Lup

Declarație

Încă mai sunt unii care continuă cu nerușinare să-mi lege numele de secta de la Pucioasa. Acest lucru poate să deruteze sau să smințească pe mulți care nu cunosc atitudinea mea exprimată limpede prin două declarații (februarie 1993 și decembrie 1994).

Recent a apărut o carte (**Cuvântul lui Dumnezeu**, București, 1995), în care sunt reproduse cuvintele pe care le-am rostit sau le-am scris cu ani în urmă. Deși liderilor sectei de la Pucioasa le-am interzis în mod repetat să-mi folosească numele în acest context, ei continuă, totuși, să-l folosească, cu intenția de a convinge că eu aș fi încă alături de ei și le-aș sprijini activitatea.

Ba chiar au curajul obraznic să mă numească **intemeietor** al așa-zisei „Biserici Ortodoxă a Noului Ierusalim”, fenomen sectar ale cărui învățături și practici nu sunt făurite de mine. Pentru toate aceste ofense care lezează demnitatea mea arhierescă, sunt hotărât să-i acționez în judecată.

Doresc să cunoască atât preoții cât și credincioșii noștri că eu m-am desolidarizat și m-am lepădat de doi ani și jumătate de acel fenomen, existent din 1955, și care evoluează din ce în ce mai bizar. De asemenea, doresc să le fie clar tuturor că singurul lucru legat de persoana mea a fost acel hrisov, pe care l-am retras și l-am declarat nul. Cu puterea harică ce-mi este dată, am dezlegat și anulat cele săvârșite de mine în acel loc.

Profund mâhnit și îndurerat că ei folosesc arhieria mea în slujba aberațiilor lor, mă simt dator să înfierez secta de la Pucioasa și toate rătăcirile ei, pe care le socotesc păcate grave împotriva Duhului Sfânt.

Făgăduiesc înaintea Preasfinței Treimi că voi păstra canoanele, învățăturile și tradițiile Bisericii Ortodoxe a Răsăritului, arătând supunere și respect Sfântului Sinod al Bisericii noastre strămoșești.

Această mărturisire sinceră și liberă sunt gata să o fac, dacă e nevoie, cu mâna pe Sfânta Evanghelie și pe Sfânta Cruce.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

† Irineu Pop Bistrițeanul
episcop-vicar

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Aurel Jivi** — redactor adjunct; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu**.

ABONAMENTUL pe un an: 5000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

